

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRESENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTEGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTERIEURES

maandag

25-03-2002

15:30 uur

lundi

25-03-2002

15:30 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel.: 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél.: 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax: 02/549 82 74</i>	<i>Fax: 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail: publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail: publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Samengevoegde interpellatie en vraag van 1
 - de heer Francis Van den Eynde tot de vice- 1
 eerste minister en minister van Buitenlandse
 Zaken over "het rapport van de
 onderzoekscommissie omtrent Congo" (nr. 1127)
 - de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste 1
 minister en minister van Buitenlandse Zaken over
 "de weigering van inzage van het Congo-rapport"
 (nr. 6450)

Sprekers: **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems**

Moties 6
Sprekers: **Annemie Neyts**, minister
 toegevoegd aan de minister van Buitenlandse
 Zaken, **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Leen Laenens**

Samengevoegde interpellaties en vraag van 7
 - de heer Francis Van den Eynde tot de vice- 7
 eerste minister en minister van Buitenlandse
 Zaken over "de oprichting van een 'Stichting
 Patrice Lumumba'" (nr. 1126)
 - de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister 7
 en minister van Buitenlandse Zaken over "de
 'verontschuldigen' voor de gewelddaden in
 Congo in de jaren 1960-61" (nr. 1134)

- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste 7
 minister en minister van Buitenlandse Zaken over
 "de concrete uitwerking van het op te richten
 Fonds Patrice Emery Lumumba" (nr. 6490)

Moties 13
Sprekers: **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Leen Laenens, Annemie Neyts**,
 minister toegevoegd aan de minister van
 Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice- 13
 eerste minister en minister van Buitenlandse
 Zaken over "twee 'nieuw-Belgische' Al-Qaeda-
 terroristen die werden gevangen genomen in
 Afghanistan" (nr. 6392)

Sprekers: **Guido Tastenhoye, Annemie Neyts**,
 minister toegevoegd aan de minister van
 Buitenlandse Zaken

Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice- 15
 eerste minister en minister van Buitenlandse
 Zaken over "de oriëntatienota Europese
 Ontwikkelingssamenwerking op de Raad
 Algemene Zaken" (nr. 6462)

Sprekers: **Leen Laenens, Annemie Neyts**,
 minister toegevoegd aan de minister van
 Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Pierre Chevalier aan de vice- 17
 eerste minister en minister van Buitenlandse

SOMMAIRE

Interpellation et question jointes de 1
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier 1
 ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le
 rapport de la commission d'enquête sur le Congo"
 (n° 1127)
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et 1
 ministre des Affaires étrangères sur "le refus de
 donner accès au rapport sur le Congo" (n° 6450)

Orateurs: **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems**

Motions 6
Orateurs: **Annemie Neyts**, ministre adjointe au
 ministre des Affaires étrangères, **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Leen Laenens**

Interpellations et question jointes de 7
 - M. Francis Van den Eynde au vice-premier 7
 ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la
 création d'une 'Fondation Patrice Lumumba'"
 (n° 1126)
 - M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et 7
 ministre des Affaires étrangères sur "les 'excuses'
 présentées par la Belgique pour les violences
 commises au Congo au cours de la période 1960-
 61" (n° 1134)

- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et 7
 ministre des Affaires étrangères sur "la
 concrétisation du projet de création d'une
 fondation Patrice Emery Lumumba" (n° 6490)

Motions 13
Orateurs: **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Leen Laenens, Annemie Neyts**,
 ministre adjointe au ministre des Affaires
 étrangères

Question de M. Guido Tastenhoye au vice-premier 13
 ministre et ministre des Affaires étrangères sur
 "deux 'nouveaux belges' membres du réseau
 terroriste Al-Qaëda faits prisonniers en
 Afghanistan" (n° 6392)

Orateurs: **Guido Tastenhoye, Annemie Neyts**,
 ministre adjointe au ministre des
 Affaires étrangères

Question de Mme Leen Laenens au vice-premier 15
 ministre et ministre des Affaires étrangères sur
 "l'examen de la note d'orientation relative à la
 coopération européenne au développement au
 Conseil des Affaires générales" (n° 6462)

Orateurs: **Leen Laenens, Annemie Neyts**,
 ministre adjointe au ministre des Affaires
 étrangères

Question de M. Pierre Chevalier au vice-premier 17
 ministre et ministre des Affaires étrangères sur

Zaken over "de adviseurs voor Buitenlandse Handel" (nr. 6491)

Sprekers: **Pierre Chevalier, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

"les conseillers du Commerce extérieur" (n° 6491)

Orateurs: **Pierre Chevalier, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères

Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aanhouding van een 'nieuwe Belg' van Tunesische afkomst in Iran en het lot van zijn vijf kinderen" (nr. 6497)

Sprekers: **Guido Tastenhoye, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

Question de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'arrestation d'un 'nouveau Belge' d'origine tunisienne en Iran et le sort de ses cinq enfants" (n° 6497)

Orateurs: **Guido Tastenhoye, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères

Vraag van de heer Ferdie Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Conventie 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie" (nr. 6659)

Sprekers: **Ferdie Willems, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

Question de M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la Convention 169 de l'Organisation internationale du travail" (n° 6659)

Orateurs: **Ferdie Willems, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères

Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de ondersteuning van de commissie Waarheid en Verzoening in Peru" (nr. 6641)

Sprekers: **Leen Laenens, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le soutien apporté à la Commission de la vérité et de la réconciliation au Pérou" (n° 6641)

Orateurs: **Leen Laenens, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères

Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het proces tegen de Turkse journalist Memik Horuz" (nr. 6752)

Sprekers: **Leen Laenens, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le procès intenté contre le journaliste turc Memik Horuz" (n° 6752)

Orateurs: **Leen Laenens, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères

Samengevoegde vragen van
- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het niet naleven van het gebruik van de Koerdische taal in Turkije" (nr. 6783)
- de heer Ferdie Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de onderdrukkingen van het Koerdisch door Turkije" (nr. 6809)

Sprekers: **Leen Laenens, Ferdie Willems, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

Questions jointes de
- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect de l'emploi de la langue kurde en Turquie" (n° 6783)

- M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'oppression de la langue kurde par la Turquie" (n° 6809)

Orateurs: **Leen Laenens, Ferdie Willems, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères

Interpellatie van de heer Jef Valkeniers tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de reacties op de verkiezingsuitslagen in Zimbabwe en de toekomst van Nepad" (nr. 1195)

Sprekers: **Jef Valkeniers, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, **Ferdie Willems**

Interpellation de M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les réactions à la suite du résultat des élections au Zimbabwe et l'avenir du Nepad" (n° 1195)

Orateurs: **Jef Valkeniers, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, **Ferdie Willems**

Vraag van de heer Ferdie Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse

Question de M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur

Zaken over "het 'technical assistance agreement' tussen België en Zuid-Afrika" (nr. 6807)

Sprekers: **Ferdy Willems, Annemie Neyts**, minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, **Jef Valkeniers**

"l'accord d'assistance technique entre la Belgique et l'Afrique du Sud" (n° 6807)

Orateurs: **Ferdy Willems, Annemie Neyts**, ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, **Jef Valkeniers**

COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGENCOMMISSION DES RELATIONS
EXTERIEURES

van

du

MAANDAG 25 MAART 2002

LUNDI 25 MARS 2002

15:30 uur

15:30 heures

De vergadering wordt geopend om 15.39 uur door de heer Pierre Chevalier, voorzitter.
La séance est ouverte à 15.39 heures par M. Pierre Chevalier, président.

De **voorzitter**: Aangezien de heer Karel Van Hoorebeke niet aanwezig is, vervallen zijn vragen nrs. 6241 en 6623.

01 **Samengevoegde interpellatie en vraag van**

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het rapport van de onderzoekscommissie omtrent Congo" (nr. 1127)
- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de weigering van inzage van het Congo-rapport" (nr. 6450)

01 **Interpellation et question jointes de**

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le rapport de la commission d'enquête sur le Congo" (n° 1127)
- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le refus de donner accès au rapport sur le Congo" (n° 6450)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

01.01 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijn interpellatie heeft niets te maken met de onderzoekscommissie Lumumba die onlangs haar werkzaamheden beëindigd heeft. Dat zeg ik ten behoeve van de collega's die niet zo goed op de hoogte zijn van die periode die intussen toch bijna 50 jaar achter ons ligt. Mijn interpellatie gaat dus niet over die commissie en haar rapport. Ze gaat ook niet over het rapport dat door een onderzoekscommissie van de Kamer werd opgesteld in 1959 naar aanleiding van de eerste muiterijen in het toenmalige Leopoldstad.

Mijn interpellatie gaat wel over een rapport dat werd opgesteld door een commissie van magistraten, in het begin van de jaren '60, in opdracht van de toenmalige regering. Zij hadden een onderzoek uitgevoerd naar wat in de titel van het verslag genoemd werd "de aanslagen op personen, begaan sinds de onafhankelijkheid die België vrijwillig en uit eigen handen aan dit land" – Congo – "heeft gegeven" Ik verwijs hier nogmaals naar die lange, nogal zware, titel

01.01 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Je suis surpris par l'heure et l'ordre du jour de cette réunion et demande, dès lors, le report de certaines de mes questions.

Mon interpellation ne concerne pas le rapport de la Commission Lumumba mais le rapport établi au début des années soixante par des magistrats à la demande du gouvernement belge. Ce rapport traite des agressions perpétrées contre des personnes à l'époque de l'indépendance du Congo.

Je regrette que l'on continue à

opdat iedereen zeer duidelijk zou weten waarover het hier gaat.

Mijnheer de voorzitter, het rapport waarnaar ik informeer, is tot nu toe voor ons, parlementsleden, gesloten en geheim gebleven. Ik betreur dat omdat wij in de Lumumba-commissie kennis hebben kunnen nemen van allerlei zaken.

Telkens wanneer er werd gesproken over de wandaden waarvan onze landgenoten in Congo in de eerste weken en maanden na de onafhankelijkheid het slachtoffer waren, viel er een stilte. Het leek alsof men zoiets niet mocht aanhalen, wegens het politiek correcte denken, dat ervan uitgaat dat de blanke kolonialist des duivels is en dat de zwarte, onafhankelijk geworden ex-gekoloniseerde altijd een heilige is. Het is dan ook bijna een wonder te noemen dat, een paar dagen voordat de conclusies van de Lumumba-commissie in de plenaire vergadering van de Kamer besproken zouden worden, er plots – out of the blue, zegt men in hedendaags Nederlands – melding werd gemaakt van dat beruchte verslag. Het zou, zo zei men, ergens op het justitiepaleis hebben gelegen en geheim gehouden zijn. Tijdens de debatten over de conclusies van de Lumumba-commissie heb ik dan ook meer dan eens gevraagd om dat verslag bij het dossier te voegen en om de discussie erover eventueel een paar maanden uit te stellen, zodat het verslag grondig kon worden onderzocht.

In dat verslag staat ongetwijfeld iets interessants. Er moet dus kunnen worden onderzocht of het belangrijk was in het kader van de gebeurtenissen rond Lumumba. Mijn verzoek is toen zeer snel van de hand gewezen. Ik ben niet de enige die naar dat verslag heeft gevraagd, ook de heer Willems heeft het gedaan. Op een zeer arrogante manier werd dat verzoek van de hand gewezen omdat het document geheim moest blijven. Gesloten documenten, die veertig jaar oud zijn en die informatie bevatten over zaken waarover men nu nog steeds debatteert en waarbij men onderzoekt wie er verantwoordelijk was, niet vrijgeven, kan echter niet. Daarom interpelleer ik de regering met de vraag om dit verslag ter beschikking te stellen van het Parlement. Als het zo geheim wordt gehouden, dan moet er zeker iets interessants in te vinden zijn.

01.02 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, deze kwestie is eigenlijk begonnen op 24 januari. Naar aanleiding van het boek van journalist Karel Verhoeven berichtte De Standaard toen dat het rapport is uitgelekt en dat de enige overlevende, een inmiddels gepensioneerde beroemde dame uit de juridische wereld, vermeldt dat er drie exemplaren van het rapport, dat de heer Van den Eynde perfect heeft omschreven, bestaan. Het was een hele geschiedenis. De dame in kwestie beweert dat zij haar exemplaar van het rapport verloren heeft. Het tweede exemplaar bevond zich bij het Hof van Cassatie. Op 29 januari ben ik via een interpellatie te weten gekomen dat minister Verwilghen bereid was in te gaan op mijn verzoek om advies te vragen aan de commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer. Het was plezierig om als oppositielid vast te stellen dat de minister met mij akkoord ging! Ondertussen bereikten mij echter de verontrustende berichten dat die commissie tijdens deze legislatuur niet meer samenkomt. Als we zolang moeten wachten, zijn het vijgen na Pasen. Daarom wil ik aan de bevoegde minister vragen of die commissie in de nabije toekomst toch kan samenkomen.

nous refuser l'accès au rapport. Même les membres de la Commission Lumumba n'ont pas eu le droit de le consulter. Comment l'enquête pourrait-elle être complète si l'on éclaire qu'une partie du dossier, en l'occurrence la responsabilité de la Belgique?

Il est scandaleux que notre demande de publier le rapport ait été rejetée. C'est la raison pour laquelle je réitère ma question au ministre. Les dissimulations nous confortent dans l'idée que ce rapport contient des éléments dignes d'intérêt.

01.02 Ferdy Willems (VU&ID): Le 24 janvier, le quotidien *De Standaard* a publié un extrait de l'ouvrage de Peter Verlinden. Dans cet extrait, une juriste réputée, entre-temps retraitée, évoquait l'existence de trois exemplaires de ce Rapport sur le Congo.

La personne en question a égaré son exemplaire. C'est la Cour de Cassation qui dispose du deuxième exemplaire. En réponse à l'une des interpellations que j'avais développées en janvier, le ministre Verwilghen a déclaré qu'il allait requérir l'avis de la Commission de la protection de la

De minister heeft in deze commissie gezegd dat er overleg zou komen met buitenlandse zaken. Mijn vraag is of dat ondertussen al gebeurd is.

Het derde exemplaar, waarover we het vandaag hebben, zit of zat bij buitenlandse zaken. In Congo, op een reis waarbij ik zelf aanwezig was samen met de betrokken journalist en met de vice-premier Michel, heeft minister Michel gezegd: "Voor mij geen probleem, u mag het document inzien". Tot wanneer bleek dat het document niet te vinden was in de archieven van het ministerie. Via allerlei omwegen is het document dan toch opgedoken in een of andere kast. Op dat moment vertelde men mij dat ik het document niet ter inzage zou krijgen omdat er justitiële aspecten aan verbonden waren. Vandaag blijkt dit het enige exemplaar te zijn waar ik nog zou kunnen aangeraken. Het exemplaar van de betrokken ambtenaar van destijds is namelijk weg en het exemplaar van het Hof van Cassatie is ook niet meteen voorhanden.

Ik herhaal daarom in deze commissie nog eens hoe belangrijk dit stuk kan zijn. De Congolese onafhankelijkheid van 1960 zullen we ooit nog aan onze achterkleinkinderen vertellen denk ik, want het is een groot moment in onze geschiedenis. De commissie Lumumba heeft in haar vijfde aanbeveling gesteld dat verder onderzoek nodig is. Het betrof hier namelijk heel wat mensen. Er zijn 27.000 families die, in de periode tussen juni en oktober 1960, gevraagd werden over die zaak een formulier in te vullen. Het gaat met andere woorden over ongeveer honderdduizend mensen. Het dossier Congo wekt nog steeds grote, vaak pijnlijke, emoties op. Wie het boek van Verhoeve leest weet dat. Een ambtenaar die het stuk ooit gelezen heeft, verklaarde dat hij moest stoppen met lezen omdat er uitzonderlijke gruwelverhalen in aan bod komen.

Het vrijgeven van het betreffende stuk aan het Parlement zou de waarheid aan het licht kunnen brengen en meteen de cowboyverhalen die over dit dossier de ronde doen, naar de prullenmand verwijzen.

In de eerste plaats kan er duidelijkheid komen over de houding die België aannam in de jaren '50 en '60. Waarom werd er met andere woorden zo snel onafhankelijkheid gegeven aan Congo? Waarom was er die militaire interventie?

Ten tweede moet onderzocht worden of Lumumba zelf Belgen heeft gered zoals hardnekkig wordt beweerd.

Ten derde moeten we nagaan of Mobutu dat heeft gedaan en tegelijk een cynisch spelletje heeft gespeeld.

Ten vierde, ik merk op dat men denkt dat het document de huidige relaties met Congo zou kunnen bezwaren. Ik denk dat het eerder omgekeerd kan zijn.

Ten vijfde, men zegt dat het rapport destijds deels is uitgelekt omdat de toenmalige minister Wigny dat zo wilde, en omdat hij daarmee carte blanche zou krijgen voor een militaire interventie in Afrika in 1960. En dan kom ik tot een volgend argument. Als men het rapport vrijgeeft, zouden er schadeclaims kunnen komen van de toenmalige

vie privée. Je me réjouis de constater que le ministre partage mon avis, mais j'ai appris que cette commission ne se réunirait plus avant les vacances. Y'a-t-il eu entre-temps une concertation avec le département des Affaires étrangères? Le troisième exemplaire du rapport devrait s'y trouver. Ce troisième exemplaire, tout d'abord introuvable, a entre-temps réapparu et constitue pour l'heure notre seule possibilité de pouvoir consulter le rapport. Ce document revêt une importance capitale pour une meilleure compréhension des événements qui se sont déroulés au cours de la période qui a immédiatement suivi l'indépendance congolaise. Ce rapport est, par ailleurs, nécessaire pour établir la vérité historique.

Une concertation a-t-elle eu lieu entre les départements des Affaires étrangères et de la Justice? Le document en question peut-il être communiqué au Parlement et, moyennant des garanties quant au respect de la vie privée, à des historiens?

Belgische slachtoffers. Daarom mijn zeer eenvoudige vragen.

Ten eerste, is er intussen overleg geweest tussen Buitenlandse Zaken en Justitie, zoals beloofd door minister Verwilghen?

Ten tweede, kan men het exemplaar vrijgeven aan het Parlement en aan historici, mits respect voor de privacy? En dat kan inderdaad worden geregeld; er zijn voorbeelden uit het verleden dat het kan. Het heeft geen enkele zin om oude wonden opnieuw open te rijten. De namen van nu nog levende personen die in de jaren '60 herhaaldelijk verkracht zijn, hoeven niet in de kranten te verschijnen. Dat is waanzin en dat vraag ik niet. Het gaat enkel om de teneur van de gegevens, niet om de namen, en dat moet toch kunnen gezien het belang van hetgeen ik zojuist heb uiteengezet.

01.03 Minister **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik kan op de vragen het volgende antwoorden.

Ten eerste, zoals u weet heeft de heer Peter Verlinden, auteur van het boek "Weg uit Congo", de administratie van Buitenlandse Zaken verschillende malen informeel benaderd om inzage te krijgen in het rapport. Gezien het feit dat de commissie-Delahaye destijds onder auspiciën van het ministerie van Justitie werd opgericht, is het aan dat ministerie en aan die minister, dat de vragen zouden moeten worden gericht. Het is aan dat ministerie of die minister om een beslissing te nemen om toegang te verlenen tot het dossier.

In de huidige stand van zaken kan ik dan ook alleen maar verwijzen naar het antwoord van minister Verwilghen op uw interpellatie op 29 januari 2002, mijnheer Willems. U had toen ook duidelijk de vraag gesteld of er contact was geweest tussen minister Verwilghen en minister Michel. Op die vraag kan ik dus niet antwoorden, ik weet het niet.

Het zou mij verbazen dat de commissie voor de Bescherming van de Levenssfeer in deze legislatuur niet meer zou bijeenkomen. Ik zal dat laten uitzoeken.

01.04 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik zal niet beweren dat het antwoord mij ontgoochelt, want ik had het verwacht. Ik betreur het. Voor mij blijft de het geheimhouden van dat verslag – want daarop komt het neer – betekenen dat de inhoud daarvan bedreigend is voor de huidige politieke standpunten over Congo.

Mevrouw de minister, u kunt dat met overtuiging ontkennen, maar het is toch merkwaardig. Het verslag gaat over feiten die in de zomer van 1960 hebben plaatsgevonden. Dat is 42 jaar geleden, maar toch roept men nu nog de bescherming van de privacy in. Mocht de privacy inderdaad in gevaar zijn, dan mag men van mij de namen onleesbaar maken in de kopieën die men aan het Parlement overhandigt. Er zijn trouwens ook mogelijkheden om de parlementsleden tot geheimhouding te verplichten. In die documenten moet iets staan dat niet in overeenstemming is met wat ik de huidige waarheid zou noemen over de gebeurtenissen uit die periode. Wij zullen met alle middelen die ons ter beschikking staan, blijven proberen het rapport ter inzage te krijgen.

01.03 **Annemie Neyts**, ministre: A diverses reprises, M. Peter Verlinden a informellement approché l'administration des Affaires étrangères pour pouvoir consulter le rapport mais les questions devraient en fait être adressées au ministre de la Justice, la commission Delahaye ayant travaillé sous les auspices du département de la Justice. Je vous renvoie dès lors à la réponse du ministre Verwilghen aux questions posées par M. Willems le 29 janvier 2002. J'ignore si le ministre Michel a eu des contacts avec M. Verlinden. Je ferai par ailleurs examiner l'aspect relatif à la Commission de la protection de la vie privée.

01.04 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Je m'attendais à cette réponse. Je regrette le secret dont est entouré ce rapport. A mon estime, son contenu doit représenter une menace pour certaines personnalités de notre paysage politique actuel. Il s'agit de faits qui se sont produits il y a 42 ans. L'argument de protection de la vie privée qui est invoqué ici n'est donc pas crédible. Il doit être possible de rendre illisibles les noms des intéressés ou d'imposer la confidentialité aux parlementaires! Visiblement, le rapport contient certains éléments qui contredisent la version actuelle des faits. Nous continuerons de tout mettre en oeuvre pour avoir

01.05 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister omdat zij mij meedeelt dat zal worden onderzocht of die commissie ter bescherming van de privacy nog zal worden samengeroepen.

Mevrouw, ik wil alleen maar zeggen dat in de kranten kan worden gelezen dat er betwisting bestaat inzake het lidmaatschap van die commissie en dat ervoor wordt gevreesd dat ze niet meer zal vergaderen. Ik hoop dat het niet juist is.

Vervolgens betreur ik enigszins dat hier een pingpongspel wordt gespeeld: de minister van Justitie zegt dat hij met zijn collega van Buitenlandse Zaken zal praten en ik krijg dan dit antwoord.

Ik moet de heer Van den Eynde enigszins bijtreden wanneer hij zegt dat, als iets geheim wordt gehouden, daar redenen voor zijn. Dat wekt onmiddellijk onze nieuwsgierigheid. Immers, wat ik niet mag weten – ik ben zo van natuur – wil ik weten. Dit lijkt iets te zijn wat ik niet mag weten. Ik hoop dat die veronderstelling onjuist is.

Afgezien nog van mijn persoonlijke appreciatie die terzake niet belangrijk is, vind ik het gegeven zelf belangrijk. Ik heb hier een reeks concrete vragen gesteld, onder meer over de houding van Lumumba, de houding van Mobutu, de houding van de Belgische regering, de gevolgen ervan vandaag. Terzake moet er duidelijkheid worden geschapen. Dit document, in tempore non suspecto opgesteld – de feiten zelf waren toen aan de gang – zou ons, ten eerste, louter als controle op de overheid en, ten tweede, als historische waarheid, enorm veel kunnen opleveren.

Ik treed de heer Van den Eynde niet bij als hij zegt dat aan parlementsleden de geheimhouding kan worden opgelegd. Samen met commissievoorzitter Versnick heb ik herhaaldelijk – ook in plenumvergadering – keihard geprotesteerd wanneer bleek dat documenten die de commissie Lumumba kreeg, de dag nadien in de krant verschenen. Het blijkt dat sommige parlementsleden slechter dan kleuters zijn en omwille van een of ander succes of omwille van een of ander journalist, de geheimhouding aan hun laars lappen. Ik onderstreep dat ik dergelijke handelwijze niet bijtreed. Er moet echter een mogelijkheid zijn – en dat bestaat zeker bij journalisten – om onder een of andere clause bepaalde documenten in te kijken, waarbij ze zichzelf opleggen de privacy te respecteren. Ze verbinden zich er bij voorbeeld toe hun teksten op voorhand af te geven en dergelijke meer. Ik weet van professionele journalisten dat die mogelijkheden bestaan.

01.06 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, als gewezen lid van de commissie Lumumba wil ik twee punten inbrengen. Ten eerste, de regering heeft zich akkoord verklaard met de aanbeveling verder werk te maken van het onverwerkte verleden. Het vrijgeven van het rapport moet hiervan, mijns inziens, een onderdeel zijn. Een rapport uit het geheel van de problematiek lichten lijkt me geen goede werkwijze.

Ten tweede, ik ben in het bezit van een publicatie die de getuigenissen weergeeft die werden gepubliceerd in juli 1960 waarin

accès au rapport.

01.05 Ferdy Willems (VU&ID): La presse a fait état de problèmes à la commission de la protection de la vie privée qui rendent incertain la réactivation de celle-ci.

En gardant secret un rapport, on donne malheureusement à penser que certaines informations ne peuvent être dévoilées.

Eu égard à sa mission de contrôle, le parlementaire ne peut se voir refuser le droit de consultation. En contrepartie, il devrait s'engager à ne pas ébruiter les informations, ce qui était une pratique courante par le passé.

01.06 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le gouvernement a approuvé les recommandations de la Commission Lumumba. J'ai entre les mains une publication éditée au mois de juillet 1960. Il s'agit d'un document provenant des archives de l'Institut africain qui, par respect de la vie privée, a omis le nom des personnes

met respect voor de privacy de namen zijn weggelaten. Ik heb dit document gevonden in de archieven van het Afrika-Instituut. Het bevat tientallen getuigenissen. Ik begrijp niet waarom dit document niet zou kunnen tegemoetkomen aan de vragen van collega's. Men spreekt steeds van mevrouw X of mijnheer Y. Daarnaast worden echter zeer onverbloemd alle wreedheden beschreven. We beschikken, mijns inziens, over een openbaar document.

impliquées. Des témoins y relatent les nombreuses cruautés perpétrées à cette époque. Peut-être pourrions-nous joindre ce document à ce rapport sur le Congo?

01.07 Minister **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, mocht ik geweten hebben dat de heer Willems vragen zou hebben gesteld over mogelijke contacten tussen de ministers van Buitenlandse Zaken en Justitie, had ik daarop een duidelijk antwoord kunnen geven. Ik vermoed evenwel dat u niet tevreden zou zijn geweest met dat finale antwoord. Dat is jammer.

01.07 **Annemie Neyts**, ministre: Si j'avais su que M. Willems souhaitait obtenir des informations sur les contacts entre les ministres de la Justice et celui de l'Intérieur concernant ce dossier, j'aurais pu lui répondre concrètement mais je ne suis pas persuadée pour autant que M. Willems se serait dit satisfait.

Moties Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Francis van den Eynde
en het antwoord van de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw,
vraagt de regering
om de bedoelde rapporten vrij te geven voor historisch onderzoek mits respect voor de wetgeving op de privacy."

Une première motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Francis van den Eynde
et la réponse de la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture,
demande au gouvernement
de permettre la consultation des rapports visés aux fins de la recherche historique tout en veillant au respect de la législation sur la protection de la vie privée."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Guido Tastenhoye en Francis Van den Eynde en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Francis van den Eynde
en het antwoord van de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw,
verzoekt met aandrang de regering zonder enig verder uitstel het Parlement in het bezit te stellen van het zogenaamde "Congo-rapport" dat in het begin van de jaren '60 in opdracht van de regering door een commissie van magistraten opgesteld werd met betrekking tot "de aanslagen op personen begaan sinds de onafhankelijkheid die België vrijwillig en uit eigen handen aan dit land heeft gegeven".

Une deuxième motion de recommandation a été déposée par MM. Guido Tastenhoye en Francis Van den Eynde et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Francis van den Eynde
et la réponse de la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture,

demande instamment au gouvernement de communiquer sans plus tarder au Parlement le "rapport sur le Congo" qu'une commission de magistrats avait rédigé à la demande du gouvernement au début des années soixante concernant les attentats contre des personnes commis depuis l'indépendance que la Belgique a accordée volontairement et de son propre chef à ce pays."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de dames Leen Laenens en Josée Lejeune.

Une motion pure et simple a été déposée par Mmes Leen Laenens et Josée Lejeune.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

02 Samengevoegde interpellaties en vraag van

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de oprichting van een 'Stichting Patrice Lumumba'" (nr. 1126)
- de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de 'verontschuldiging' voor de gewelddaden in Congo in de jaren 1960-61" (nr. 1134)
- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de concrete uitwerking van het op te richten Fonds Patrice Emery Lumumba" (nr. 6490)

02 Interpellations et question jointes de

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la création d'une 'Fondation Patrice Lumumba'" (n° 1126)
- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les 'excuses' présentées par la Belgique pour les violences commises au Congo au cours de la période 1960-61" (n° 1134)
- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la concrétisation du projet de création d'une fondation Patrice Emery Lumumba" (n° 6490)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

02.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, u weet dat ik mij namens mijn fractie verzet tegen de verontschuldiging die in deze aangelegenheid werden geformuleerd. Ik zal daar thans evenwel niet meer op terugkomen want dat deed ik al meer dan eens in dit Parlement.

In de politiek bestaat er een soort fetisjisme omtrent naamgeving en daar heb ik een probleem mee. Ik zal dit illustreren aan de hand van een voorbeeld dat iedereen kent en dat ons ver van Afrika brengt. In België worden wij geconfronteerd met heel wat plaatsen die verwijzen naar wijlen de Amerikaanse president John Fitzgerald Kennedy. Inderdaad, onmiddellijk na zijn gewelddadige dood was hij – om het in het West-Vlaams te zeggen – het "keppetje" van de weldenkendheid, in die zin dat al wat nieuw was naar Kennedy werd genoemd. Denk maar aan de Kennedy-tunnel in Antwerpen, de Kennedylaan in Gent, enzovoort.

Mocht nu, ongeveer veertig jaar later, opnieuw iemand dit idee lanceren, dan zou men raar opkijken. De mode is inmiddels veranderd en bovendien is men iets minder enthousiast over wat die president van de Verenigde Staten voor zijn dood presteerde. Wellicht zal er niet zo gauw meer een straat of een plein naar hem worden genoemd.

02.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Le monde politique s'est souvent laissé aller au fétichisme des noms. Il y a quarante ans, on a baptisé de nombreuses rues et places en Belgique du nom du président américain John Kennedy. Aujourd'hui, celui-ci n'est plus en vogue. Dans le cas de Patrice Lumumba, c'est le contraire qui s'est produit. Après sa mort violente, il y a plus de quarante ans, sa mémoire n'avait été honorée que dans l'ancien bloc de l'Est. Au début des années 60, une université "Patrice Lumumba", où les étudiants issus de pays du Tiers Monde étaient formés selon l'idéologie marxiste, a vu le jour à Moscou. Cet établissement a disparu avec la chute du bloc de l'Est. Et voilà qu'on souhaite associer le nom de Lumumba à

In het geval van Patrice Lumumba gebeurden de zaken precies omgekeerd. Toen hij een gewelddadige dood stierf zou niemand in Europa, in het bijzonder in het vrije westelijke deel van Europa, eraan hebben gedacht om erop aan te dringen dat zijn naam zou worden verbonden aan een school, een plein, een straat of wat dan ook. Dat gebeurde echter wel in het destijds nog communistische Rusland, de Sovjet-Unie, meer bepaald in de hoofdstad, waar een universiteit Patrice Lumumba werd gesticht om personen uit de derde wereld niet alleen landbouw of andere zeer nuttige vakken bij te brengen, maar ze in feite een ideologische en revolutionaire scholing te laten ondergaan.

De universiteit Patrice Lumumba ging ter ziele met het marxistische regime van de Sovjet-Unie, wat ik overigens niet betreurt, integendeel zelfs. Dit illustreert dat de geschiedenis als het ware een pingpongspel is: zodra er geen universiteit Patrice Lumumba meer bestaat in Moskou neemt de Belgische regering het initiatief om de naam van de voormalige Congolese premier aan een stichting te geven, via dewelke veel geld wordt verzameld voor weet ik veel welke initiatieven in Congo.

Ik heb deze interpellatie ingediend om daartegen te protesteren. De mensen die de betrokken tijd hebben meegemaakt, en in het bijzonder de mensen die toen in Congo waren of er verwanten hadden, hebben een ander zicht op de figuur van Patrice Lumumba dan de hagiografie die rond dat personage de laatste jaren werd neergepend. Zo'n initiatief komt erg pijnlijk over voor de betrokkenen. Bovendien heb ik daarover ook gesproken met een aantal mensen uit Congo, die verbaasd waren. Zij zeiden dat zij er nooit om hadden gevraagd en er zelfs nooit aan hadden gedacht, want zelf in Congo is Patrice Lumumba helemaal niet onbesproken.

Wij zouden kunnen redetwisten over de politieke inzet van Patrice Lumumba, maar het lijkt mij toch wat van het goede te veel om van hem een heilige te maken. Ik herinner er zelfs aan dat de man voor de onafhankelijkheid in de gevangenis had gezeten in verband met een diefstal in het postkantoor waar hij tewerkgesteld werd. Later werd dat voorgesteld als een daad van antikolonialistisch verzet. Achter bepaalde vlaggen kan men alle mogelijke ladingen camoufleren. Ook dat is tegenwoordig de normale gang van zaken.

Kortom, Patrice Lumumba is geen heilige. Volgens mij is er geen reden om een instelling naar hem te noemen of om fondsen naar die instelling te loodsen.

Ik herhaal dat ik deze interpellatie in het bijzonder houd in naam van de slachtoffers van onze zijde uit die tijd.

02.02 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik zal het niet hebben over de Belgische excuses en de stichting Patrice Lumumba. Ik heb dit altijd gesteund en ik zal het blijven steunen. Men kan altijd opmerkingen maken. Patrice Lumumba was geen heilige. Met heiligen valt ook niet te leven. Het is echter een symbolische daad tegenover Congo waar ik kan achterstaan. De zaak is echter voor aanvullingen vatbaar. Er zijn inderdaad Belgische slachtoffers geweest. Hierover straks meer. Over de rol van de Koning zal ik het ook niet hebben. Dat staat vandaag niet ter discussie.

une fondation.

Ceux qui ont vécu cette période ont sans doute des choses une autre vision que les auteurs d'hagiographies de Patrice Lumumba. Gardons-nous de sanctifier celui-ci car son comportement fut loin d'être irréprochable. Aussi n'y a-t-il aucune raison de créer une fondation Patrice Lumumba et d'y allouer des fonds. Si je lance cet appel, c'est précisément par respect pour les victimes belges de la lutte indépendantiste au Congo.

02.02 Ferdy Willems (VU&ID): Je soutiens la création d'une fondation Lumumba. C'est un geste symbolique.

On dénombre également des cas de victimes belges. Les excuses congolaises ont donc leur raison d'être. Le moment est venu pour les gouvernements belge et

Mijns inziens zouden ook Congolese excuses hier ook op hun plaats zijn. Ik vraag vandaag voor de derde keer dat de Belgische en de Congolese regering samen hun excuses zouden aanbieden voor de Belgische en Congolese slachtoffers. Ik vraag dat omdat het moment daarvoor mijns inziens zeer geschikt is: onze eerste minister en onze minister van Buitenlandse Zaken zijn graag geziene gasten in Congo. Ik heb zelf de eer gehad om met hen mee te reizen naar Congo. Ik ben niet erg Belgisch gezind, zoals u weet, maar ik heb mij als Belg nog nooit zo in een land welkom geweten als toen in Congo. Als de Belgische regering, eerste minister en minister Michel voorop, dit aan de Congolese regering zouden voorleggen, zou dit verzoek niet zomaar van tafel worden geveegd. In mijn kort persoonlijk contact met de heer Kabila junior en uit zijn indrukwekkende speech blijkt dat deze man een zekere redelijkheid bezit en dit verzoek niet zomaar van tafel zou vegen. Het zou minstens een kans maken.

Waarom vraag ik dit? Ten eerste, de slachtoffers van 1960 waren Belgen en Congolezen. Een blanke dode is even erg als een zwarte dode. De commissie Lumumba zegt terecht dat de Belgische autoriteiten toch enige medeverantwoordelijkheid of minstens enig medeweten had van de dood van Lumumba, maar dat was ook het geval aan Congolese zijde. Lumumba is gedood met medeweten en schuld van mensen als Mobutu, Tsjombe en Bomboko. Dat waren geen Belgen, maar vooraanstaande Congolose regeringsleiders.

Volgens het internationaal recht is de huidige Congolese regering van Kabila junior de wettelijke opvolger van de Congolese regering die toen de dood van Lumumba op haar geweten had. Ook dat motiveert het verzoek.

Een ander motief. Naast Lumumba, Okito en Mpolo zijn er nog zeven andere lumumbisten vermoord in Zuid-Kasai. Ik ben daar in de commissie uitdrukkelijk op ingegaan. Ook een massa naamlozen, blanken en Congolezen, werden vermoord. De Belgische slachtoffers, de doden, de verkrachten, de gekwetsten en de beroofden, waren niet alleen slachtoffers van de Congolezen; ook België heeft een zekere schuld aan hun lot. De hele politiek van de jaren '50 waarbij België blijkens historisch onderzoek veel te vroeg als een bange haas de onafhankelijkheid heeft verleend vormt een deel van die verantwoordelijkheid. In de jaren '60 is België daar militair binnengevallen. Dat heeft kwaad bloed gezet. Er waren een aantal mensen die ook na de onafhankelijkheid duidelijk nekoloniale praat bleven verkopen. Ik geef een voorbeeld. Generaal Jansens, een Belg, heeft na de onafhankelijkheid voor de Congolese militairen op een bord geschreven – provocerender kan het niet: "Voor de onafhankelijkheid is hetzelfde als na de onafhankelijkheid". Met andere woorden, hij stelde dat zij onafhankelijk waren maar dat wij de baas bleven. Dergelijke provocaties hebben mee Belgische slachtoffers veroorzaakt.

Tot slot zijn de Belgische slachtoffers vaak niet vergoed, zelfs niet moreel. Ik heb heel wat bladzijden bezorgd aan de heer Flahaut waarin die mensen enige tegemoetkoming vragen. Ik meen dat ze daar gelijk in hebben. Ik kan ten minste hun wrevel begrijpen. Ik maak mij sterk dat de morele excuses van een Belgische en een Congolese regering samen wel geen geld zouden opleveren maar toch een zekere genoegdoening zouden betekenen voor die mensen

congolais de présenter conjointement leurs excuses. Le Congo ne rejetterait pas d'emblée une telle requête. Le président Joseph Kabila est un homme de raison.

Des victimes sont tombées tant dans le camp congolais que du côté belge. Le gouvernement belge mais aussi les forces congolaises ont été impliqués dans la mort de Patrice Lumumba. Le président Kabila junior est à la tête d'un gouvernement qui est le successeur direct de celui de Mobutu à l'époque. D'autres partisans de Lumumba, européens ou congolais, ont été assassinés.

Si le Congo a été le principal responsable de la souffrance des victimes belges, la Belgique, dans une certaine mesure, partageait cette responsabilité. Dans les années soixante, l'attitude de notre pays à l'égard du Congo était répréhensible. Les provocations des néo-coloniaux ont constitué l'une des causes des bains de sang.

Les victimes belges n'ont jamais été indemnisées, pas même moralement. Des excuses formulées par les gouvernements belge et congolais pourraient leur apporter un certain réconfort. C'est pourquoi je demande au gouvernement belge d'évoquer cette question au Congo.

voor het leed dat zij vijftig jaar geleden hebben gekend. Dit zijn ernstige trauma's die nog steeds blijken te leven als men met die mensen praat. Intussen gaat het om bejaarde mensen die aan zo'n louter symbolische daad toch iets zouden hebben. Ik weet wel dat men mijn motie van aanbeveling straks zal wegstemmen, maar ik vraag toch dat men mijn vraag in overweging zou nemen. De Belgische regering kan overwegen om die stap naar Congo te zetten. Dat is alles wat ik vraag.

02.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de uitwerking van het Fonds Lumumba is een positief initiatief van de regering als concrete uitwerking van een van onze aanbevelingen. Ik meen bovendien dat het een concrete uiting kan zijn van een nieuwe dialoog tussen Belgen en Congolezen die is gebaseerd op gelijkwaardigheid en wederzijds respect. Op die manier kan dit fonds aansluiting vinden bij het actieplan Centraal-Afrika van deze regering.

De zoon van Patrice Lumumba, François Lumumba, heeft tijdens zijn persconferentie gezegd dat hij twee petten op had: een als zoon van en een als woordvoerder van een politieke partij. Dit is ook de reden waarom volgens mij een aantal vragen over dit fonds moeten worden gesteld zodat er geen misverstand blijft bestaan over het vermoeden dat dit fonds een of andere politieke tegemoetkoming zou kunnen zijn.

Ik heb dan ook een aantal concrete vragen. Op welke manier zal erover worden gewaakt dat er een coherentie bestaat tussen het actieplan, de ontwikkelingssamenwerking en de structuren die daarvoor werden opgericht enerzijds en het beheer van dit fonds anderzijds? Ik had ook graag geweten of het fonds een volledig autonoom beheer zal hebben of denkt de minister eraan in de beheersstructuur een link te leggen naar de Belgische ontwikkelingssamenwerking via een vertegenwoordiging van het departement Ontwikkelingssamenwerking? Overweegt de minister een vertegenwoordiging vanuit de Lumumba-commissie?

02.04 Minister Annemie Neyts: Mijnheer de voorzitter, collega's, ten eerste, opeenvolgende Belgische regeringen hebben in de nasleep van de Congolese onafhankelijkheid verscheidene initiatieven genomen om tegemoet te komen aan de schade die blanke slachtoffers toen hebben geleden. Ik verwijs speciaal naar de wet van 14 april 1965 waarin een financiële regeling werd opgenomen voor de Belgen die in Congo tussen 30 juni 1960 en 1 september 1963, later nog uitgebreid tot in 1964 wegens de gebeurtenissen in Stanleystad, schade hebben geleden.

Ten tweede, op uw vraag in verband met verontschuldiging voor moordpartijen op de Baluba's uitgevoerd door het Congolese leger in de zomer van 1960, kan ik antwoorden dat de Belgische parlementaire onderzoekscommissie als opdracht had "Het vaststellen van de precieze omstandigheden waarin Patrice Lumumba werd vermoord en de eventuele betrokkenheid daarbij van Belgische politici of andere autoriteiten."

Ten derde, de minister ontkent ten stelligste dat het initiatief voor de oprichting van een stichting Patrice Lumumba een eenzijdig initiatief

02.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Après la clôture des travaux de la commission Lumumba, le ministre des Affaires étrangères a annoncé la création d'un fonds Patrice Lumumba. Cette initiative positive peut constituer l'amorce d'un nouveau dialogue belgo-congolais, fondé sur l'égalité et le respect mutuel, qui s'inscrirait dans le plan d'action gouvernemental pour l'Afrique centrale. Aucun malentendu ne doit toutefois exister quant aux objectifs et au fonctionnement du fonds. Comment la cohérence entre le plan d'action, la gestion du fonds et l'aide au développement en général sera-t-elle garantie? Le fonds fera-t-il l'objet d'une gestion totalement indépendante ou y aura-t-il un lien avec l'aide au développement belge? Le ministre envisage-t-il également la représentation en son sein de membres de la commission Lumumba?

02.04 Annemie Neyts, ministre: Après l'indépendance du Congo, les gouvernements belges successifs ont pris des initiatives pour accorder des réparations aux victimes belges. Je songe, par exemple, à la loi du 14 avril 1965 prévoyant un règlement financier en faveur des Belges ayant subi des dommages au cours de la période du 30 juin 1960 au 1er septembre 1963, laquelle a été prolongée ensuite jusqu'en 1964, c'est-à-dire après les événements de Stanleyville.

Concernant la question portant sur l'implication de la Belgique dans l'assassinat des Baloubas perpétré par le gouvernement

zou zijn. Het gaat immers over een Belgische geste om de democratie en de rechtsstaat in de democratische republiek Congo te steunen.

Mevrouw Laenens, wat uw vragen betreft wordt de materie thans nog bestudeerd door de diensten van Buitenlandse Zaken. Wij zullen niet nalaten u daarover volledig te informeren, eens dit concreet vorm zal hebben gekregen.

Ik wil nog enkele persoonlijke kanttekeningen maken. Ik behoor tot degenen die vinden dat men moeilijk de toekomst tegemoet kan gaan, zolang men niet in het reine is met het verleden. Dat geldt voor alle aspecten van het verleden en natuurlijk ook voor wat er allemaal is gebeurd tussen Belgen en Congolezen in heel die voorbije periode. Ik wil er wel op wijzen dat er op dit ogenblik nog meer dringende aangelegenheden zijn inzake de situatie in Congo. U hebt verwezen naar de regering van Joseph Kabila. Er is inderdaad een regering, maar wij weten allemaal dat die niet bij machte is om over het ganse grondgebied autoriteit uit te oefenen, om de bekende redenen. U weet hoe moeizaam de inter-Congolese dialoog in Sun City verloopt. Het blijft sukkelen, duwen, trekken en sleuren om de inter-Congolese dialoog op gang te houden, in de hoop dat dit leidt tot een geleidelijke verbetering van de situatie. U bent op de hoogte van de plotse uitval van de rebellen van de RDC-Goma vorige week. Ik hoop dat u begrijpt dat dit voor Buitenlandse Zaken meer urgente bekommernissen zijn dan deze die u behandelt. Die zijn ook belangrijk, dat zal ik zeker niet ontkennen. Ik hoop echter dat u er begrip voor hebt dat er nog bekommernissen zijn die dringender onze zorg behoeven.

02.05 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mevrouw de minister, wat het laatste betreft, ben ik het met u roerend eens. Juist daarom begrijp ik niet dat Buitenlandse Zaken zich merkwaardig genoeg absoluut opnieuw wil nestelen in Centraal-Afrika, maar daarover wil ik nu geen debat voeren.

Mevrouw de minister, u zegt terecht dat het departement Buitenlandse Zaken zich moet bekommeren om het heden en daarom vind ik het merkwaardig dat datzelfde departement een stichting Patrice Lumumba in het leven wil roepen. Het gaat hier om een regeringsinitiatief. En het wordt blijkbaar gedragen door de hele regering, want vanochtend nog kon ik in een Franstalig blad lezen dat in de Wetstraat 63 – dus op het kabinet van uw goede collega, mevrouw Durant – nu zelfs al een Lumumba-zaal te vinden is. Het gaat daar wel om een “Salle Lumumba”, het Nederlands staat er niet bij. Dat heeft men blijkbaar vergeten; dat komt later wel. Lumumba telt daar, niet het Nederlands.

Als ik op dit ogenblik over de kwestie interpelleer, is dat alleen omdat de regering dat initiatief genomen heeft en omdat – ik kan het u verzekeren – dat initiatief door een groot deel van onze landgenoten niet op de handen gedragen wordt. Naar mijn mening kan dat initiatief bovendien contraproductief werken in Congo. Ik heb vroeger meer dan eens gezegd en ik herhaal dit: een van de redenen waarom de Lumumba-commissie er gekomen is, is dat onze minister van Buitenlandse Zaken een visitekaartje nodig had om op bezoek te gaan bij wijlen president Kabila senior, die ondertussen echter vermoord is. Niet iedereen in onze voormalige kolonie is echter zoals

congolais, je dois vous répondre que la commission d'enquête Lumumba s'est penchée sur le meurtre de Patrice Lumumba. La création d'une fondation Lumumba n'est rien d'autre qu'un geste de la Belgique visant à soutenir la République démocratique du Congo. Aucun pays ne peut bâtir son avenir s'il ne tire pas complètement son passé au clair. Ce raisonnement s'applique sans aucun doute aux relations belgo-congolaises. Mais un problème grave se pose toujours au Congo. Le dialogue intercongolais en Afrique du Sud est laborieux et les rebelles demeurent actifs sur le territoire du Congo. Pour le gouvernement, ces problèmes sont aujourd'hui beaucoup plus urgents que la création du fonds.

02.05 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Je me rallie pleinement à la dernière observation formulée par la ministre Neyts. Pourquoi le gouvernement a-t-il pris l'initiative de créer ce fonds Patrice Lumumba si, selon la ministre Neyts, il y a tant d'autres priorités plus urgentes au Congo? Cette création s'explique-t-elle par le souhait du ministre Michel de présenter une belle "carte de visite" à feu le président Kabila senior? Si tel est le cas, il a été rattrapé par l'histoire. La personnalité de Patrice Lumumba ne fait d'ailleurs pas l'unanimité parmi la population congolaise. Il ne bénéficiait, en effet, pas du soutien de l'ensemble du pays.

Si Patrice Lumumba a été le premier ministre démocratiquement élu du Congo, la démocratie a été battue en brèche dès le lendemain de l'indépendance et n'a plus été

hij een Lumumbist. Bij de ene staat zo'n Lumumba-etiket misschien goed, maar bij de andere dan weer niet. België was terzake beter neutraal gebleven. Ik wil u eraan herinneren dat de oppositie tegen Lumumba, toen die nog eerste minister was, ook sterk was bij de Congolezen. De zaak-Kasaï betreft een genocide die de Congolezen niet vergeten zijn.

restaurée depuis.

Ten slotte, in tegenstelling tot wat hier vaak gezegd is, was Lumumba wel een democratisch verkozen eerste minister van Congo, maar dat is hij slechts gebleven tot de eerste dag van de onafhankelijkheid voorbij was. Vanaf de tweede dag was de democratie in Congo immers totaal naar de vaantjes. Ze is er nog altijd niet terug, tot mijn en waarschijnlijk ook uw grote spijt.

02.06 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, de discussie over Lumumba ga ik hier niet opnieuw opnemen. We hebben het daar in de commissie lang genoeg over gehad. Ik wil wel reageren op de zaken die mevrouw de minister ons voorhoudt.

Ze beweert dat de slachtoffers uit de jaren zestig zijn vergoed. Bij mijn weten bestaan er nog altijd dossiers van mensen die buiten de prijzen zijn gevallen. Ik heb daar correspondentie over kunnen inkijken. Minister Flahaut stelde zelfs voor hun een medailletje te geven, waarop die mensen antwoordden dat ze een medaille ook gewoon in de winkel konden kopen. Er bestaat ter zake dus nog altijd wrevel bij veel mensen, mevrouw de minister.

Ik kom terug op mijn vraag over de samenwerking tussen de Belgische en Congolese regering voor de Belgische en Congolese slachtoffers. Ik heb een aantal argumenten opgesomd en ik heb geen enkel van mijn argumenten beantwoord, laat staan weerlegd gezien. Als u volhoudt dat er dringender zaken zijn, dan past u de oude Griekse filosofie van "panta rhei" toe: alles heeft invloed op alles. Dat is natuurlijk geen antwoord. Tegen iemand die honger lijdt, zeg je ook niet dat er nog wel meer mensen honger lijden.

Het leed van vroeger, het leed van vandaag laten vergoeden, raakt kant noch wal. De huidige toestand in Congo is inderdaad verschrikkelijk. Ik erken dat België daar goede initiatieven neemt, die we met de minderheid hebben gesteund en nog zullen steunen. Die initiatieven vormen echter voor de mensen die zestig jaar geleden onrecht is aangedaan, geen genoegdoening. Zij wachten nog altijd op een – al was het maar morele – erkenning van wat hun toen is aangedaan. Daarom lijkt mijn voorstel me zinnig te zijn. Stem mijn motie gerust via een eenvoudige motie weg, maar neem alstublieft mijn voorstel in overweging met minister Michel, desnoods buiten de partijpolitiek om. Ik ben ervan overtuigd dat er op louter humanitair vlak iets mee te doen valt. Bekijk u het eens.

02.07 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mevrouw de minister, blijkbaar heb ik mijn vraag te vroeg gesteld. Ik hoop dan ook dat mijn vragen worden meegenomen als aanbevelingen, wanneer er aan de aan de uitwerking van het Fonds Lumumba wordt gewerkt.

02.06 Ferdy Willems (VU&ID): Selon le ministre, les victimes de 1960 ont été indemnisées. Bon nombre d'entre elles ont toutefois été oubliées. Ce problème n'est pas résolu et suscite toujours une vive amertume. Les terribles souffrances que traverse actuellement le peuple congolais ne justifient en rien l'absence d'indemnisation des victimes des événements de 1960, qui devraient à tout le moins bénéficier d'une reconnaissance morale. Voilà qui doit en tout cas être évoqué par les ministres Neyts et Michel.

02.07 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Apparemment, j'ai posé ma question avant l'heure. J'espère qu'elle sera prise en compte par le gouvernement lorsque celui-ci s'attellera à la mise en œuvre concrète de cette initiative.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Eynde, ik wil er u trouwens op wijzen dat in die zaal, die naar Lumumba zou zijn genoemd, het portret hangt van koning Leopold II.

02.08 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, voor die man heb ik al evenmin sympathie.

Moties

Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Francis Van den Eynde en Ferdy Willems
en het antwoord van de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw,
vraagt de regering
om aan de regering van de Democratische Republiek Congo het verzoek voor te leggen om zich, samen met de Belgische regering, te verontschuldigen voor alle slachtoffers, blanken zowel als zwarten, politici zowel als gewone burgers en soldaten, uit de jaren 1960-1961 in Congo."

Une première motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Francis Van den Eynde et Ferdy Willems
et la réponse de la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture,
demande au gouvernement
d'inviter le gouvernement de la République démocratique du Congo à présenter ses excuses, de concert avec le gouvernement belge, pour toutes les victimes des années 1960-1961 au Congo, blancs ou noirs, hommes politiques, simples citoyens ou soldats."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Guido Tastenhoye en Francis Van den Eynde en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Francis Van den Eynde en Ferdy Willems
en het antwoord van de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw,
verzoekt de regering haar plannen voor de oprichting van een "Stichting Patrice Lumumba" definitief op te bergen, omdat dit initiatief zeer pijnlijk en zelfs beledigend overkomt voor heel wat landgenoten."

Une deuxième motion de recommandation a été déposée par MM. Guido Tastenhoye et Francis Van den Eynde et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Francis Van den Eynde et Ferdy Willems
et la réponse de la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture,
demande au gouvernement de renoncer définitivement à son projet de création d'une "Fondation Patrice Lumumba" dans la mesure où nombre de compatriotes considèrent cette initiative comme blessante, voire humiliante."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Leen Laenens.

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Leen Laenens.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

03 Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse

Zaken over "twee 'nieuw-Belgische' Al-Qaeda-terroristen die werden gevangen genomen in Afghanistan" (nr. 6392)

03 Question de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "deux 'nouveaux belges' membres du réseau terroriste Al-Qaeda faits prisonniers en Afghanistan" (n° 6392)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

03.01 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik had reeds de gelegenheid om me aan te sluiten bij vorige vragen. Toen ik deze vraag agendeerde waren er twee Belgen in Afghanistan opgepakt. Eén van hen was reeds naar Guantanamo overgebracht, de andere werd nog in Kandahar vastgehouden. Ondertussen is ook de tweede Belg naar Guantanamo overgebracht. De identiteit van deze personen kennen we niet. We weten alleen wanneer ze Belg zijn geworden: de eerste werd in 1985 tot Belg genaturaliseerd, de tweede in 1996. De eerste heeft begin februari een bezoek gekregen van leden van de Belgische ambassade, de tweede zou ook hulp krijgen in het kader van de consulaire hulp die aan landgenoten in het buitenland wordt verstrekt.

Kunt u ons volledig inlichten over de situatie van deze twee Belgen in de Amerikaanse legerbasis in Guantanamo?

03.02 Minister Annemie Neyts: Mijnheer de voorzitter, collega Tastenhoye, ik kan u bevestigen dat we momenteel weet hebben van twee Belgische gevangenen. Ik wens niet vooruit te lopen op de vraag of we ze als Al-Qaeda-terroristen kunnen bestempelen. Zoals minister Michel op 24 januari tijdens de plenaire vergadering heeft aangekondigd, werd inderdaad één van de gevangenen overgebracht naar de Amerikaanse legerbasis in Guantanamo. Het ging om een in 1985 genaturaliseerde Belg. Daarna heeft het Internationaal Comité voor het Rode Kruis ons departement op de hoogte gebracht van de aanwezigheid van een tweede gevangene in Kandahar, van wie de persoonsgegevens overeenstemmen met een in 1996 genaturaliseerde Belg. In de huidige stand van het onderzoek kan ik u op dit moment geen verdere informatie geven over de identiteit van de twee gevangenen. Evenmin kan ik thans commentaar geven over hun achtergrond, noch over de manier waarop ze in Afghanistan zijn aangekomen en wat hun activiteiten aldaar waren. De Amerikaanse autoriteiten zijn tot en met vandaag niet overgegaan tot het definiëren van hun statuut, noch tot het ten laste leggen van bepaalde feiten.

Zoals u weet, gebiedt artikel 5 van de derde Conventie van Genève heel duidelijk wat er moet gebeuren met personen die in oorlogssituaties in handen zijn gevallen van één van de strijdende partijen en waarbij twijfel kan bestaan over hun eigenlijke hoedanigheid. Artikel 5 stelt dat de bescherming van de Conventie moet worden verleend in afwachting van het bepalen van het definitief statuut door een bevoegd tribunaal. Het ten laste leggen van de feiten en de manier van de tenlastelegging loopt inderdaad anders naar gelang het statuut van krijgsgevangene al dan niet wordt erkend aan iemand die is opgepakt.

03.01 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Selon la presse, deux "nouveaux belges" membres du réseau terroriste Al-Qaida auraient été capturés en Afghanistan et transférés vers la base américaine de Guantanamo sur l'île de Cuba. Ces deux personnes bénéficieraient de l'aide consulaire.

La ministre pourrait-elle nous dire exactement quelle est la situation de ces deux personnes?

03.02 Annemie Neyts, ministre: Je n'anticiperai pas la réponse à la question de savoir s'il faut considérer ou non ces prisonniers comme des membres du réseau terroriste Al-Qaida. Je vous renvoie à la réponse que le ministre Michel avait déjà fournie à ce sujet. Il s'agit de deux Belges, l'un naturalisé en 1985 et l'autre en 1996. L'un est détenu à Guantanamo et l'autre à Kandahar. Nous ne disposons pas d'informations plus précises quant à leur identité et à leur passé. Nous ignorons également comment ces personnes sont arrivées en Afghanistan et quelles y étaient leurs activités. Les Etats-Unis n'ont pas encore pris de décision définitive quant à leur statut et aucune charge n'a encore été retenue contre elles. En vertu de l'article 5 de la Convention de Genève, les intéressés bénéficient de la protection de la Convention tant que leur statut définitif – de prisonnier de guerre ou non – n'a pas été établi par un tribunal

De behandeling van de gevangenen vinden wij een heel belangrijk onderwerp. Daarover ging het in belangrijke mate. De verbindingsofficieren van het ministerie van Justitie en een diplomaat hebben in dat kader de gevangene die zich te Guantanamo bevindt, bezocht. Aangezien de tweede gevangene nog niet werd bezocht, heb ik over hem nog geen bijzondere informatie, maar men is bezig met de voorbereiding van een dergelijk verzoek.

03.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mevrouw de minister, dan kunnen wij alleen maar afwachten.

03.04 Minister Annemie Neyts: Mijnheer Tastenhoye, ik heb een paar puntjes over het hoofd gezien.

Een eventuele dubbele nationaliteit heeft geen gevolgen voor het mogelijks verlenen van consulaire bijstand aan dergelijke gevangenen. Als iemand de Belgische nationaliteit heeft, wordt die hulp verleend, ook als die persoon daarnaast nog een andere nationaliteit mocht hebben.

03.05 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mevrouw de minister, ik heb nog een klein vraagje, waarop u mij waarschijnlijk nu geen antwoord kunt geven. U kunt mijn vraag misschien aan minister Michel voorleggen.

Die personen hebben de dubbele nationaliteit. Dan is het andere land – van hun oorspronkelijke nationaliteit – toch ook in het spel? Eist dat land ook zijn rechten op om consulaire hulp te gaan verlenen?

03.06 Minister Annemie Neyts: Zodra iemand de Belgische nationaliteit heeft, zijn wij die persoon consulaire bijstand verschuldigd, ongeacht of die persoon daarnaast nog een andere nationaliteit heeft of niet. Dat is ons uitgangspunt.

03.07 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Wat doet het land van oorsprong?

03.08 Minister Annemie Neyts: Daarop kan ik u niet antwoorden. Nogmaals, ongeacht wat dat land desgevallend zou doen, doen wij wat onze wetten ons voorschrijven.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: De vraag nr. 6433 van de heer Francis Van den Eynde wordt ingetrokken.

04 Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de oriëntatienota Europese Ontwikkelingssamenwerking op de Raad Algemene Zaken" (nr. 6462)

04 Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'examen de la note d'orientation relative à la coopération européenne au développement au Conseil des Affaires générales" (n° 6462)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

compétent. Les 3 et 4 février, le prisonnier détenu sur la base de Guantanamo a reçu la visite d'un officier de liaison de la Justice et d'un diplomate. Une telle visite est en préparation pour le deuxième prisonnier.

03.04 Minister Annemie Neyts: L'éventualité d'une double nationalité n'empêche en rien l'aide consulaire de notre pays. Tant que le statut du prisonnier n'aura pas été précisé, cette question ne sera toutefois pas d'actualité.

03.05 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Quelle est l'implication du pays de la nationalité d'origine? Ce pays fournit-il également une aide consulaire?

03.06 Annemie Neyts, ministre: Lorsqu'une personne possède la nationalité belge, notre pays assure automatiquement une aide consulaire. Telle est la règle.

03.08 Annemie Neyts, ministre: Je ne puis répondre à cette question.

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

04.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dit thema ligt al een tijdje achter ons, maar ik vind het belangrijk deze vraag alsnog te kunnen stellen. Ze heeft immers niet alleen betrekking op een punctuele houding maar ook over de Europese houding ten opzichte van het ontwikkelingssamenwerkingbeleid.

Op 19 februari heeft de Raad Algemene Zaken zich over een oriëntatienota over het Europees ontwikkelingsbeleid gebogen. Het weekend daarvoor werd een open brief verspreid waarin de sector zijn grote ongerustheid uitdrukte met betrekking tot de uitgangspunten die werden gehanteerd bij de opstelling van deze nota door het Spaanse voorzitterschap. We weten dat tijdens het Belgische voorzitterschap staatssecretaris Boutmans het ontwikkelingsbeleid steeds heeft verdedigd. Het beleid moest, zijns inziens, gebaseerd zijn op duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding, een beleid ten voordele van de volkeren en landen in het zuiden. Vanuit deze specifieke uitgangspunten moet het coherent zijn met een algemeen buitenlands beleid. Dit is iets anders dan hetgeen we in het nieuwe document konden lezen. Onder het mom van coherentie werd het ontwikkelingsbeleid ondergeschikt gemaakt aan het buitenlands beleid en het handelsbeleid. Dit neigt gevaarlijk naar een integratie van ontwikkelingsbeleid zoals we het hebben gekend, namelijk als "gebonden hulp". In de nota stelt men onomwonden dat er een grote coherentie moet komen tussen Europese politieke prioriteiten en ontwikkelingshulp. Met andere woorden niet de prioriteiten van de landen in het zuiden primeren, maar de Europese politieke prioriteiten.

Een autonoom Europees ontwikkelingsbeleid moet meer dan ooit versterkt worden in plaats van ondergeschikt aan de eigen Europese agenda, iets wat staatssecretaris Eddy Boutmans en ook eerste minister Verhofstadt herhaaldelijk hebben verdedigd.

Mevrouw de minister, is België op die Raad Algemene Zaken tussenbeide gekomen? Is de oriëntatienota ondertussen bijgestuurd in de richting van een onafhankelijk beleid?

04.02 Minister Annemie Neyts: Mijnheer de voorzitter, collega's, de Raad Algemene Zaken die op 18 februari in Brussel werd gehouden heeft het oriëntatiedebat gevoerd. België heeft aangestipt dat coherentie tussen de Europese politieke actie in het buitenland en het beleid van de Unie inzake ontwikkelingssamenwerking inderdaad noodzakelijk is. Deze dient te worden bewerkstelligd door middel van een integratie die ertoe leidt dat de twee dimensies van het externe optreden van de Unie elkaar wederzijds versterken. Minister Michel heeft er echter namens België aan toegevoegd dat pleiten voor coherentie nog iets anders is dan pleiten voor het ondergeschikt maken van het ene aan het andere, in casu van ontwikkelingshulp aan het buitenlands beleid.

Inzake de samenwerking of de convergentie tussen beide moet de strijd tegen de armoede de prioriteit blijven. We stellen wel dat dit niet in een politiek vacuüm kan geschieden. Er moet immers rekening worden gehouden met de aspecten conflictpreventie, mensenrechten, versterking van de rechtsstaat, goed

04.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le 19 février 2002, le Conseil Affaires générales de Madrid a discuté d'une note d'orientation concernant la politique de développement européenne. Cette note subordonne complètement la politique de développement à la politique étrangère et à la politique commerciale. Sous la présidence belge, le Secrétaire d'Etat, M. Boutmans, a toujours envisagé une politique fondée sur le développement durable et sur la lutte contre la pauvreté. La nouvelle note penche dangereusement en faveur de l'aide liée. On veut accroître la cohérence entre les priorités politiques européennes et l'aide au développement alors que la priorité doit aller au pays concerné et à sa population.

Le premier ministre est partisan d'une politique de développement européenne plus autonome.

Quelle position le gouvernement belge a-t-il adoptée à l'égard de cette note et dans quelle mesure a-t-elle été aménagée?

04.02 Annemie Neyts, ministre: Au Conseil Affaires générales du 18 février, la Belgique a demandé qu'il soit fait preuve de cohérence. Ce qui ne signifie toutefois pas que l'on doive subordonner la coopération au développement aux relations extérieures.

Le combat contre la pauvreté doit rester une priorité mais ne doit pas s'inscrire dans un contexte de vide politique.

En mai, le Conseil Affaires générales abordera sans doute une nouvelle fois cette problématique délicate. Nous

overheidsbeleid, ontwikkeling van de civiele maatschappij en andere.

Naar alle waarschijnlijkheid zal de Raad Algemene Zaken tijdens zijn zitting van mei op deze problematiek terugkomen, zich baserend op de resultaten van een grondig onderzoek door de bevoegde Europese instanties. Dit onderzoek is lopende.

Mevrouw Laenens, u stipt terecht aan dat dit een moeilijke problematiek is. Ik hoop echter dat u het met me eens zult zijn dat de Europese Unie met haar beperkte middelen naar maximale doeltreffendheid en maximale resultaten streeft. Dat is iets anders dan zeggen dat er een meerderheid is voor het binden van hulp. Dat is niet zo. Integendeel, wat het ontbinden van hulp betreft, respecteert de Unie in al haar beleidsdaden de richtlijnen van de OESO die terzake sinds 1 januari 2002 gelden.

Het kan bijvoorbeeld op sommige momenten, zoals al is gebeurd binnen de Europese Unie, bijzonder vertragend zijn en de onduidelijkheid in de hand werken wanneer enerzijds door het voorzitterschap en de hoge vertegenwoordiger en de commissaris bevoegd voor buitenland beleid bijvoorbeeld in verband met Centraal-Afrika een welbepaalde politiek wordt ontwikkeld en anderzijds de commissaris bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking zegt dat zulks wel allemaal kan, maar dat hij niet bereid is over de brug te komen vooraleer een en ander gebeurd is. Op die manier versterkt men elkaar niet, maar verzwakt men elkaar en maakt men de boodschap onduidelijk. Zo dreigt men zelfs de geloofwaardigheid van het hele optreden van de Unie te ondergraven.

Nogmaals, ik bevestig dat het zeker niet de bedoeling is om terug te gaan naar het verleden, toen ontwikkelingssamenwerking nog een onderdeel was van het buitenland beleid. Waar het wel om gaat, is ervoor te zorgen dat zij elkaar zouden versterken.

04.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mevrouw de minister, ik dank u voor het geruststellend antwoord.

nous efforçons d'obtenir les meilleurs résultats possibles avec les moyens restreints dont dispose l'Union européenne et nous respectons les directives de l'OCDE visant à délier l'aide au développement.

Des déclarations contradictoires pourraient nuire à notre crédibilité.

04.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Voilà une réponse claire et rassurante.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

05 Vraag van de heer Pierre Chevalier aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de adviseurs voor Buitenlandse Handel" (nr. 6491)

05 Question de M. Pierre Chevalier au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les conseillers du Commerce extérieur" (n° 6491)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

05.01 Pierre Chevalier (VLD): Collega's, ik neem aan dat u er geen bezwaar tegen hebt dat ik vanuit de voorzitterszetel spreek. (Nee)

Mijn vraag handelt over de adviseurs van Buitenlandse Handel. Dit is steeds een efficiënt en gewaardeerd instrument geweest voor onze export en voor onze diplomatieke diensten. Deze diensten werden

05.01 Pierre Chevalier (VLD): Les conseillers au Commerce extérieur ont toujours constitué un instrument efficace au service de nos exportateurs et de nos postes diplomatiques. Dès lors, ce

bovendien kosteloos verleend door de betrokken adviseurs. Uiteraard moet dit worden bekeken in het kader van de regionalisering van de Buitenlandse Handel.

Mevrouw de minister, de administratie heeft reeds geruime tijd voorgesteld om via een nieuw koninklijk besluit mandaten van adviseurs voor de buitenlandse economische betrekkingen op te richten. Ondertussen zijn er in oktober jongstleden een hele reeks mandaten van adviseur verstreken. Een nieuwe reeks mandaten vervalt in april 2002. Mijns inziens is dat soort van discontinuïteit en onzekerheid niet in het voordeel van onze export en onze economische buitenlandse betrekkingen, die nog steeds goed zijn voor 500 000 jobs in dit land.

Graag kreeg ik uw mening terzake.

05.02 Minister **Annamie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, collega's, u weet ongetwijfeld dat zowel het multilateraal handelsbeleid als de financiële instrumenten van Buitenlandse Handel, met name Finexpo en Delcredere, federaal blijven, ook al wordt de vertegenwoordiging van de gewesten in die instellingen versterkt. De nieuwe benaming van de federale overheidsdienst luidt trouwens Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Wat de adviseurs voor de Buitenlandse Handel betreft, heeft de administratie, in samenspraak met zowel het kabinet van minister Michel als het mijne een reeks verbeteringen aan het bestaande systeem uitgewerkt. De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende:

Ten eerste, de adviseurs moeten overeen ervaring van 10 jaar beschikken – vroeger was het 5 jaar – inzake buitenlandse handel of inzake internationale, economische en financiële aangelegenheden.

Ten tweede, ze dienen advies te verstrekken, niet alleen op vraag van de Belgische – dus de federale – diplomatieke en consulaire posthoofden, maar ook van de vertegenwoordigers van de gewesten in het rechtsgebied waar zij zijn gevestigd. Dus, de gewesten zullen voortaan ook vragen kunnen stellen aan die adviseurs voor de Buitenlandse Handel. Wij hebben het nuttig gevonden om dat laatste uitdrukkelijk in de tekst op te nemen.

Thans wordt de laatste hand gelegd aan een nieuw koninklijk besluit dat heel snel zal worden gepubliceerd, zodat wij dan een nieuwe reeks van benoemingen meteen kunnen doorvoeren. Dit alles heeft een tijd in beslag genomen, ook omdat wij de nodige klaarheid met de gewesten hebben moeten tot stand brengen. Inmiddels verloopt de zaak vlot.

05.03 **Pierre Chevalier** (VLD): Laten wij het hopen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

service doit être choyé, même si la régionalisation du Commerce extérieur entraînera inévitablement des adaptations. Depuis quelque temps déjà, plusieurs mandats sont vacants. Un arrêté royal portant création d'un Service de conseillers au Commerce extérieur se fait pourtant attendre. Cette situation constitue une source d'inquiétude et de discontinuité néfaste pour nos exportations. Quelle solution la ministre envisage-t-elle de mettre en place à court terme?

05.02 **Annamie Neyts**, ministre: La politique commerciale multilatérale ainsi que les instruments financiers du Commerce extérieur – Finexpo et le Ducroire – ressortissent toujours au pouvoir fédéral, même si la représentation des Régions au sein de ces institutions a été renforcée. Une nouvelle administration fédérale pour les Affaires étrangères, le Commerce extérieur et la Coopération au développement a été mise sur pied. Des modifications ont été apportées au système existant des conseillers au Commerce extérieur. Ainsi, une expérience de dix ans – et non de cinq comme par le passé – dans le domaine du commerce extérieur sera désormais requise. A propos de la zone où ils sont établis, l'avis des conseillers pourra donc être demandé non seulement par les chefs des postes diplomatiques et consulaires mais également par les représentants des Régions. L'assistance des conseillers pourra donc également être sollicitée par les Régions. Un nouvel arrêté royal est en préparation à ce propos. Dès son entrée en vigueur, il pourra être procédé à une série de nouvelles nominations.

06 Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aanhouding van een 'nieuwe Belg' van Tunesische afkomst in Iran en het lot van zijn vijf kinderen" (nr. 6497)

06 Question de M. Guido Tastenhoye au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'arrestation d'un 'nouveau Belge' d'origine tunisienne en Iran et le sort de ses cinq enfants" (n° 6497)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

06.01 **Guido Tastenhoye** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, in deze commissie is het volgende probleem aan de orde. Een vraag die wordt ingediend komt pas weken later aan bod. Toen ik deze vraag indiende, was nog maar pas bekendgemaakt dat in Iran een genaturaliseerde Belg was aangehouden samen met zijn vijf kinderen. Veel meer wisten wij op dat ogenblik nog niet.

Ondertussen zijn er zes weken voorbijgegaan en zit die Belg in ons land al in de gevangenis. Het gaat om Mohammed Sliti, de lokale agent die de zelfmoordcommando's van commandant Massoed ter plaatse in Afghanistan de laatste instructies verschaftte. Het gaat om zelfmoordenaars van Massoed die ook met een Belgisch paspoort reisden en ook in België verbleven. Het lijkt erop dat het Al Qaeda-netwerk in België zeer sterk ingeplant was.

Mohammed Sliti was een handlanger van Tarek Maroufi, de in december 2001 opgepakte koppelbaas van het Europese Al Qaeda-netwerk. Sterker nog, Maroufi stuurde Sliti in hoogsteigen persoon naar Afghanistan om ter plaatse de laatste details te regelen voor de moord op commandant Massoed. De heer Sliti huwde in 1984 met de Vlaamse vrouw, Christine Volcke. In 1999 trok dat gezin naar Jemen en van daaruit verder naar Afghanistan. Daar stond Sliti in voor de opleiding en de rekrutering van Al Qaeda-rekruten uit West-Europa. Zijn echtgenote werd daar trouwens opgesloten. In mei 2001 waren Sliti en Volcke even samen in België. Daarvan heeft de vrouw gebruik gemaakt om bij het gerecht klacht in te dienen wegens ontvoering van haar vijf kinderen. Het verdere verhaal kent u. Sliti is na 11 september 2001 met zijn vijf kinderen gevlucht. In Iran kon hij worden gearresteerd.

Mevrouw de minister, kunt u ons meer inlichtingen geven over die aangelegenheid?

06.02 Minister **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, collega Tastenhoye, zoals u zelf hebt gezegd, loopt tegen de betrokkene een gerechtelijk onderzoek. Het geheim daarvan maakt het niet mogelijk om verder in te gaan op de feiten die momenteel het voorwerp uitmaken van dat onderzoek. Ik kan alleen bevestigen dat de betrokkene inderdaad in Iran werd aangehouden omdat hij illegaal dat land binnenkwam vanuit Pakistan. Zoals u zelf ook al zei, heeft hij Iran inmiddels verlaten met alle gezinsleden. Hij reisde namelijk af naar Nederland. Nederland heeft hem met een versnelde procedure aan ons land uitgeleverd.

06.01 **Guido Tastenhoye** (VLAAMS BLOK): Les autorités iraniennes ont récemment arrêté des présumés Taliban et/ou adeptes d'Al Qaïda, dont un "nouveau belge" d'origine tunisienne et ses cinq enfants de nationalité belge.

Mohammed S., Bruxellois d'origine tunisienne, a longtemps vécu à Jalalabad avec sa femme et ses enfants, ensuite, sa femme est retournée en Belgique. Ayant été contrainte d'abandonner ses enfants auprès de son mari, elle a déposé plainte pour enlèvement. Les services d'investigation fédéraux ont retrouvé la trace de l'intéressé et l'ont arrêté en Iran. Les enfants ont été logés dans un hôtel en attendant d'être rapatriés. Que sait-on de Mohammed S.? De quels délits est-il inculqué? Dans quelles circonstances a-t-il été arrêté en Iran? Quelles démarches les autorités belges ont-elles entreprises et quelles procédures suivront-elles pour rapatrier ce belge d'origine tunisienne et pour le faire juger par la justice belge? Qui prend en charge les cinq enfants et de quelle manière?

06.02 **Annemie Neyts**, ministre: L'intéressé fait actuellement l'objet d'une instruction. Compte tenu du secret de l'enquête, je ne puis entrer dans les détails du dossier. L'intéressé a, en effet, été arrêté en Iran. Le consul belge a rencontré en Iran les enfants qui se portaient bien et qui séjournent maintenant en Belgique.

Toen de familie in Iran was toegekomen, werden de vijf kinderen door de Iraanse autoriteiten opgevangen en in een hotel ondergebracht. De Belgische consul heeft in Iran geregeld contact met hen gehad en kunnen vaststellen dat de kinderen het goed maakten. Ook de kinderen zijn ondertussen in België aangekomen. Naar ik aanneem, bevinden zij zich weer bij hun moeder.

Het spijt mij, maar er is een onderzoek bezig en over de feiten die daarvan het voorwerp uitmaken, kan ik verder niets zeggen.

06.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mevrouw de minister, ik wil nog een klein detail toevoegen. Het gaat eigenlijk niet om vijf kinderen, maar om zes kinderen. De oudste dochter van dertien jaar is ondertussen in Afghanistan uitgehuwelijkt aan een Talibanstrijder. Ze werd zwanger van de man en is met een kindje teruggekomen. Het gaat dus wel degelijk om zes kinderen.

06.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Il ne s'agit cependant pas de cinq mais de six enfants. La fille de Mohammed S., âgée de treize ans, a en effet été donnée en mariage et a donné naissance à un enfant.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: Aangezien mevrouw Mirella Minne niet aanwezig is, vervalt haar vraag nr. 6500.

07 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de Conventie 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie" (nr. 6659)

07 Question de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la Convention 169 de l'Organisation internationale du travail" (n° 6659)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

07.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dit thema werd reeds herhaaldelijk besproken. In 1992 was er de vraag van de heer Coudron. In 1993 was er een resolutie in de Senaat, gesteund door de toenmalige ministers Derycke, Smet en Claes. In 1996 was er een vraag van de toenmalige senator Bert Anciaux. Toen werd geantwoord dat de conventie zeer binnenkort zou worden getekend. In 1997 antwoordde men op de vraag van mevrouw Schüttringer van Ecolo dat het verdrag zeer binnenkort zou worden getekend. Op 20 oktober 1999 heb ik over deze zaak ook een vraag gesteld. Ik bespaar u de details, maar men zou het zeer binnenkort tekenen. In het schriftelijk antwoord van de minister stond in zijn handschrift geschreven: il faut conclure sur ce dossier. Men was dit dus van plan.

07.01 Ferdy Willems (VU&ID): Depuis plusieurs années, le problème dont je souhaite vous entretenir figure régulièrement à l'ordre du jour de nos travaux.

Begin 2000 stelde mevrouw Laenens een vraag terzake. De minister heeft daarop geantwoord: "Mijn collega van Werkgelegenheid en ik leggen de laatste hand aan de begeleidende tekst van de conventie. Deze tekst zal de komende weken naar de voorzitter van de beide kamers worden verstuurd".

De **voorzitter**: (...)

07.02 Ferdy Willems (VU&ID): Op 26 juni 2001 antwoordt de

07.02 Ferdy Willems (VU&ID): Le

minister dat de conventie nog dat jaar zou worden getekend. De minister voegde eraan toe: "Dat advies neigt ertoe de zigeuners als een inheemse bevolkingsgroep te beschouwen. Die overeenkomst zou dus op België kunnen worden toegepast en met name op de gemeenschappen. Alvorens de overeenkomst te ratificeren, moet de regering dan ook nagaan welke gevolgen de ratificatie voor België zou kunnen hebben en moet ze het advies ten gronde onderzoeken".

De zigeuners zijn door meerdere landen als minderheid erkend in het minderhedenverdrag. Hun taal is in een ander verdrag voor de regionale talen ook al door meerdere landen erkend. De UNESCO heeft onlangs een nota gepubliceerd waarin de zigeunertalen de meest bedreigde talen en culturen ter wereld worden genoemd. In België kunnen de zigeuners in tegenstelling tot latere migranten van moslimorigine aanspraak maken op een historische aanwezigheid in dit land. Zij zijn hier van in de vijftiende eeuw. Ook al is er dus een probleem met de zigeuners, ik blijf voor hen opkomen.

Ik ben het met de minister eens als hij in 1999 en 2001 zegt dat deze zaak grondig moet worden onderzocht. Ondertussen heeft men toch de tijd gehad om dit te onderzoeken. Het wordt tijd dat de resultaten van dit onderzoek worden bekendgemaakt. Ik wil dus van de regering vernemen wanneer ze deze conventie zal ratificeren.

07.03 Minister **Annemie Neyts**: Mijnheer Willems, ik zal u moeten teleurstellen. Dit onderzoek is immers nog altijd aan de gang. Ik kan u ook zeggen dat er onder de verantwoordelijkheid en de leiding van minister Michel een werkgroep is opgericht om de stand van zaken van een hele reeks van internationale verdragen na te gaan. Er wachten immers nog meer verdragen op ratificering en de nodige parlementaire goedkeuringen. De omzetting van Europese richtlijnen in de Belgische wetgeving en recht volgend, wordt hiervan ook werk gemaakt. Dit is een vrij recent initiatief om te voorkomen dat internationale verdragen zo ontegenwoordig lang op ratificatie moeten wachten.

Er is waarschijnlijk hoop op beterschap, omdat men daar nu speciaal aandacht aan besteedt. Men volgt nu alles systematisch van nabij en men zorgt voor de verdere vereiste behandeling.

07.04 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mevrouw de minister, ik kan geen genoegen nemen met uw antwoord, hoe goed bedoeld ook. Ik heb de indruk dat de ratificatie op die manier naar de Griekse kalender wordt verschoven en tot in eeuwigheid zal worden uitgesteld.

Ik zal dus blijven aandringen op de ratificatie van het verdrag, omdat ik om allerlei redenen die u in teksten van vroeger kan vinden – ik zal ze niet herhalen –, vind dat het een goed verdrag is. Wij moeten het ondertekenen. Ik zal er blijven op aandringen, om de twee à drie maanden, dat het ei eindelijk gelegd wordt, anders zitten wij er, als parlementsleden, slechts voor spek en bonen bij. In een democratie kan dat mijns inziens niet de bedoeling zijn.

gouvernement s'est engagé à plusieurs reprises à faire procéder à la ratification sans délai de la convention 169. Le 26 juin 2001, il confirmait qu'il serait procédé à cette ratification dans l'année. Une étude, dont on nous annonçait la finalisation rapide, était en cours.

Aujourd'hui, la ratification de la convention précitée se fait toujours attendre. Pourquoi? Quand y sera-t-il procédé?

07.03 **Annemie Neyts**, ministre: L'étude est toujours en cours. Je me vois donc forcée de vous décevoir. Un groupe de travail a été créé, sous la direction du ministre Michel, afin de vérifier où en est la ratification de nombreux traités internationaux et la transposition de directives européennes en droit belge. Cette initiative constituait une nécessité absolue. Nous souhaitons mettre en place un mécanisme permettant d'assurer le suivi et l'examen systématiques des procédures de ratification et de transposition en droit belge. Il convient toutefois de noter que cette initiative est relativement récente.

07.04 **Ferdie Willems** (VU&ID): Il va sans dire que votre réponse ne me satisfait pas. Vous reportez cette affaire aux calendes grecques. Je continuerai à insister pour qu'il soit procédé à la ratification de cette convention.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

08 Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de ondersteuning van de commissie Waarheid en Verzoening in Peru" (nr. 6641)

08 Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le soutien apporté à la Commission de la vérité et de la réconciliation au Pérou" (n° 6641)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

08.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, op 13 februari hebben we de gelegenheid gehad om de voorzitter en de secretaris van de bewuste commissie samen met enkele medewerkers te ontmoeten in het Parlement. Ze werden vergezeld door de Peruviaanse ambassadeur. Zij hebben de werking en het doel toegelicht van de commissie die op 4 juni 2001 werd opgericht. Het doel is de feiten en de verantwoordelijkheden voor het terroristisch geweld en de schendingen van de mensenrechten tussen mei 1980 en november 2000 te bepalen. Het gaat om die feiten die toegeschreven worden aan terroristische groeperingen en aan staatsagenten. Het is geen onbelangrijke commissie want zij zal zich moeten buigen over de verdwijning van 4.236 personen en de interne gedwongen verhuis van meer dan 600.000 mensen. Bovendien zou de schade aan de infrastructuur als gevolg van deze twintig jaar schendingen geschat worden op 26 miljard dollar. De uiteindelijke doelstelling van deze commissie moet erin bestaan de vrede en de cohesie tussen de Peruvianen onderling te versterken. Op dit moment onderzoekt de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking onder welke modaliteiten hij deze commissie actief kan ondersteunen.

Mevrouw de minister, bent u bereid een officiële verklaring af te leggen waarin België stelt het belang van deze commissie volledig te onderschrijven en diplomatiek alles in het werk te stellen om de onafhankelijke werking van de commissie te garanderen? Naast een Belgische verklaring zou een officieel standpunt van de Europese Unie meer dan welkom zijn en een grote steun betekenen voor deze commissie. Zal België niet alleen een eigen standpunt innemen maar dit punt ook bepleiten bij de Europese Raad voor Algemene Zaken? Die standpunten zouden een grote steun kunnen betekenen en ze werden ook expliciet gevraagd door de betrokken vertegenwoordigers van de Peruviaanse commissie.

08.02 Minister **Annemie Neyts**: Mevrouw Laenens, ik kan u meedelen dat wij het grootste belang hechten aan de nationale verzoening in Peru, in het bijzonder wat de opheldering van de vele verdwijningen betreft. Op de ministeriële vergadering van de Europese Unie en de groep van San José die plaatsvond in maart 2001 en door minister Michel werd voorgezeten, heeft de minister dat standpunt met klem verdedigd. Intussen zijn de partners van de Europese Unie van start gegaan met de werkzaamheden die tot doel hebben uit te maken hoe zij de commissie van de Waarheid en

08.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Selon le médiateur officiel péruvien, 4.236 personnes sont portées disparues, 600.000 personnes ont été forcées de déménager et les dégâts infligés à l'infrastructure au cours des vingt dernières années se chiffrent à plus de 26 milliards de dollars. Le 13 février, nous avons rencontré plusieurs membres de la Commission péruvienne pour la vérité et la réconciliation – qui cherche à faire toute la lumière sur la période entre mai 1980 et novembre 2000 – ainsi que l'ambassadeur péruvien. Le secrétaire d'État à la Coopération au développement est à la recherche d'une formule permettant d'offrir une aide active à la Commission pour la vérité.

Le ministre est-il disposé à déclarer officiellement que la Belgique reconnaît l'importance de cette Commission et mettra tout en œuvre, sur le plan diplomatique, pour en garantir le fonctionnement autonome? La Belgique est-elle également disposée à faire inscrire ce point à l'ordre du jour du Conseil Affaires générales de l'UE?

08.02 **Annemie Neyts**, ministre: Comme le ministre Michel l'a affirmé avec force en mars 2001 à San José, la réconciliation au Pérou constitue, à nos yeux, un enjeu majeur. Quant à la Commission pour la vérité et la réconciliation, dont l'importance fait l'objet d'un consensus au sein

Verzoening de beste politieke steun kunnen verlenen. Over het belang van de commissie bestaat algemene eensgezindheid. De doelstellingen komen volledig tegemoet aan onze bekommernis. Gezien de ernst van de opzet en het feit dat die opzet op dit ogenblik het vertrouwen van de internationale gemeenschap heeft gekregen, kan ik u absoluut verzekeren dat België dit project ten volle ondersteunt. Ik denk dat wij echter niet op de werkzaamheden mogen vooruitlopen. Daarom wil ik graag de coördinatie die aan de gang is de nodige tijd gunnen. Het gaat er immers om de commissie de beste kansen op slagen te geven. Wellicht in het licht van de evenementen van de laatste dagen, met de bomaanslagen, wordt dit meer dan ooit belangrijk. U mag er dus op rekenen dat wij dit zullen blijven steunen.

de l'UE, les Quinze tentent actuellement de définir la forme d'aide la plus efficace qui pourrait lui être apportée. L'objectif qu'elle poursuit suscite la confiance de la communauté internationale et de la Belgique. Nous devons toutefois accorder à la coordination des travaux de cette Commission le temps nécessaire pour lui garantir des chances optimales de succès.

08.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mevrouw de minister, ik denk dat de ondersteuning meer dan welkom zal zijn. De mensen van de commissie weten dat ze voor nog hetere vuren zullen komen te staan dan tot nu toe het geval is geweest, en dan is alle internationale, diplomatieke, en politieke ondersteuning meer dan welkom.

08.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Cet appui sera le bienvenu.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: De vragen nrs. 6664 en 6728 van de heer Francis Van den Eynde worden naar een latere datum verschoven.

09 Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het proces tegen de Turkse journalist Memik Horuz" (nr. 6752)

09 Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le procès intenté contre le journaliste turc Memik Horuz" (n° 6752)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

09.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, voor de vrijlating van Memik Horuz werd een internationale campagne gestart die wordt gecoördineerd door de mensenrechtenorganisatie ILPS.

09.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le 18 juin 2001, Memik Horuz, directeur du journal turc Ozgur Gelecek, a été arrêté pour avoir interviewé un chef de la guérilla. Il séjourne à la prison de Sincan où il est torturé régulièrement. Dans les années quatre-vingts, il avait déjà passé plusieurs années en prison. La *International League of Peoples' Struggle* mène une campagne en vue d'obtenir sa libération. Memik Ozgur est traité comme un criminel parce que son affaire, qui concerne en réalité la liberté de la presse, n'est considérée que comme un dossier d'infraction à la loi antiterroriste. Aussi est-il jugé sur la base de la loi pénale. Le ministre compte-t-il saisir

De heer Memik Horuz is niet de eerste de beste, want hij is de directeur van de Turkse krant Ozgur Gelecek.

Hij werd op 18 juni 2001 aangehouden omdat hij een guerrillaleider zou hebben geïnterviewd. Dit bericht werd ondertussen evenwel weerlegd. Hij verblijft in de fameuze Sincan-gevangenis en wordt geregeld gefolterd door hem onder andere zijn slaap te ontnemen en te blinddoeken. Hij heeft vroeger al verscheidene jaren in de gevangenis doorgebracht.

De reden waarom ik deze vraag stel, ligt in het feit dat een journalist hier wordt gecriminaliseerd. Het gaat daarbij om een probleem van persvrijheid, maar hij wordt beoordeeld op basis van overtreding van een antiterrorismewet. De feiten die hem ten laste worden gelegd, worden beoordeeld door de strafwetgeving.

Dit zijn elementen die indruisen tegen het respect voor de mensenrechten zoals ze werden geformuleerd in de criteria van Kopenhagen die aan de basis moeten liggen van de beoordeling van onze relatie met Turkije en hun kandidatuur voor lidmaatschap van de EU. Wij durven dan ook vragen en erop aandringen dat de minister vragen stelt aan zijn Turkse collega.

Ondertussen weet ik dat het proces deze week heeft plaatsgevonden. Ik heb gehoord dat het allesbehalve positief is geëvolueerd. De precieze uitslag is mij onbekend en ik weet ook niet of er nog een vervolg komt aan de zitting van deze week.

l'occasion du procès de Horuz, qui s'est tenu le 18 mars, pour rappeler à son homologue turc combien le respect de la liberté de la presse est primordial et que c'est un des critères auxquels la Turquie doit satisfaire si elle veut adhérer à l'UE? Envisage-t-il de plaider vigoureusement en faveur de sa libération sur la base de ce principe? A l'heure où je m'exprime, ce procès a donc eu lieu et je n'ai pas encore connaissance du verdict ni d'une suite éventuelle à l'audience de la semaine passée.

09.02 Minister **Annemie Neyts**: Mevrouw Laenens, de journalist Memik Horuz, hoofdredacteur van het Dagblad Landelijke Arbeiders, werd aangehouden op 25 juni 2001 wegens zijn echt of vermeend lidmaatschap van de organisatie Tikko – een bevrijdingsbeweging van de Turkse landelijke arbeiders – en wegens zijn activiteiten in hoofde van deze organisatie. Het Hof van de Staatsveiligheid te Ankara zal een oordeel vellen over Memik Horuz onder artikel 168/2 van het Turkse Strafwetboek. Het gaat in dit artikel over de strafbaarheid van steun aan illegale organisaties.

Memik Horuz ontkent deze activiteiten echter. Er zijn totnogtoe geen nieuwe ontwikkelingen te melden sedert de zitting die op 18 maart werd gehouden en waarnaar u hebt verwezen. We weten wel dat de volgende zitting op 15 april zal plaatsvinden.

Ik dank u voor het feit dat u onze aandacht hebt gevestigd op deze zaak die te maken heeft met de vrijheid van meningsuiting in Turkije. We zullen niet nalaten deze zaak op te volgen en aan onze Turkse collega's voor te leggen.

09.02 **Annemie Neyts**, ministre: M. Memik Horuz est le rédacteur en chef du quotidien *Travailleurs ruraux*. Il a été arrêté le 25 juin 2001 en raison de son appartenance au mouvement de libération TIKKO. La Cour de la Sûreté de l'Etat d'Ankara devra rendre un jugement. M. Horuz dément tout soutien à cette organisation illégale. Depuis la dernière audience de la Cour du 18 mars, aucune nouvelle information ne nous est parvenue. La prochaine audience se tiendra le 15 avril. Le ministre Michel continuera de suivre attentivement ce dossier et en discutera avec son homologue turc.

09.03 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Mevrouw de minister, de internationale federatie van journalisten, die meer dan 500.000 leden telt, heeft zich achter deze vraag geschaard.

09.03 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): La Fédération internationale des journalistes a également formulé cette demande.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

10 **Samengevoegde vragen van**

- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het niet naleven van het gebruik van de Koerdische taal in Turkije" (nr. 6783)
- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de onderdrukkingen van het Koerdisch door Turkije" (nr. 6809)

10 **Questions jointes de**

- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le non-respect de l'emploi de la langue kurde en Turquie" (n° 6783)
- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'oppression de la langue kurde par la Turquie" (n° 6809)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

10.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik probeer consequent te zijn bij het stellen van vragen en consequent te volgen in welke mate in Turkije vooruitgang wordt geboekt inzake respect voor de criteria van Kopenhagen.

Wat zich de afgelopen weken heeft voorgedaan, is daar weer een schending van. Waarover gaat het? Er werd een campagne gestart om het gebruik van de Koerdische taal te bevorderen vanuit de universiteiten en ze wordt gevolgd door vele middelbare en basisscholen. Voor de terechte vraag naar het gebruik van de moedertaal – een basismensenrecht – gelden in Turkije echter hoge straffen. Uit rapporten van zowel IHT, de Turkse mensenrechtenorganisatie, als van Amnesty International hebben wij vernomen dat honderden mensen werden aangehouden, omdat zij de petitie hadden ondertekend die de vraag naar het gebruik van de moedertaal steunt.

Ik wil nog onder de aandacht brengen dat de PKK al in augustus 1999 bekend heeft gemaakt de wapens neer te leggen en het geweld af te zweren. Al wie zich daar niet aan wil houden, zal het land worden uitgezet. Dat heeft evenwel bij de Turkse overheid geen bereidheid gewekt om na te gaan in welke mate het democratiseringsproces voort in praktijk kan worden gebracht.

Die campagne wordt dezer dagen zeer actueel, omdat 21 maart voor ons dan wel de lente is, maar tevens het Koerdische Nieuwjaar, Newroz. Zal de regering het punt agenderen op de raad voor algemene zaken om te onderzoeken in welke mate zij de Turkse regering kan wijzen op haar verantwoordelijkheid inzake het respect voor gebruik van de moedertaal?

10.02 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik verwijs naar een bezoek dat ik onlangs bracht aan Noord-Irak. Ik bespaar u een lang verhaal, maar wij hebben daar de leider van de PKK, de broer van Öcalan, ontmoet. Die verzekerde ons uitdrukkelijk dat de PKK sedert augustus 1999 geen geweld meer gebruikt en zelfs van naam zal veranderen.

(...)

Mag ik vragen dat u de mensen laat spreken? Dat is een minimum.

De **voorzitter**: Wat hebt u gezegd?

10.03 Ferdie Willems (VU&ID): Nee, ik heb niets gezegd.

10.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le 2 août 1999, le PKK a déposé les armes et a renoncé à la violence. L'organisation souhaite aujourd'hui changer de nom pour marquer le début d'une phase d'action démocratique. La Turquie, de son côté, n'a pas avancé d'un pouce dans le processus de démocratisation. L'emploi du kurde est autorisé par la loi mais son usage dans l'enseignement et la reconnaissance des Kurdes en tant que minorité ne sont toujours pas acquis. Le nombre de cas de tortures continue de s'accroître chaque année, les peines d'emprisonnement pour des raisons politiques restent démesurées, la liberté de la presse est malmenée, les rassemblements et les réunions demeurent interdits... La Commission européenne confirme ces constatations de l'organisation turque de défense des droits de l'homme IHD. Le gouvernement belge va-t-il rappeler à la Turquie ses responsabilités et son engagement à respecter les critères de Copenhague? Ce sujet sera-t-il inscrit à l'ordre du jour du Conseil Affaires générales? La Belgique compte-t-elle réclamer une condamnation européenne de cet état de fait?

10.02 Ferdie Willems (VU&ID): J'ai eu l'occasion de m'entretenir avec un dirigeant du PKK lors d'une visite sur le terrain. Il m'a confirmé que, depuis août 1999, le PKK n'avait plus eu recours à la violence et qu'il y renonçait.

De **voorzitter**: Wilt u dan voortdoen?

10.04 Ferdy Willems (VU&ID): Wilt u mij dan met rust laten?

De **voorzitter**: Gaat u voort, alstublieft.

10.05 Ferdy Willems (VU&ID): U zou hier eens moeten zitten, in onze plaats.

De **voorzitter**: En u in mijn plaats.

10.06 Ferdy Willems (VU&ID): U misbruikt uw macht. Dat is het minste wat ik kan zeggen.

De **voorzitter**: Gaat u voort, mijnheer Willems.

10.07 Ferdy Willems (VU&ID): Onderbreek mij dan niet meer.

De **voorzitter**: U hebt nog twee vragen na deze. De heer Valkeniers heeft nog een interpellatie.

10.08 Ferdy Willems (VU&ID): In plaats dat men zich erover zou verheugen dat de PKK geweld afzweert, blijft men ze dus vastspijkeren op dat geweld.

Ik kom nu tot mijn opmerkingen in verband met de taal van de Koerden. De Turken hebben een kleine toegeving gedaan: Koerdische muziek mag worden gespeeld. Ik beschik wel over een dossier van op het terrein. In Gunradyun Diyarbakir valt de politie binnen bij een privé-radiozender, slaat er de boel kort en klein slaat en sluit de zender. Immers, de radiofrequentie van de politie werd gestoord. Zelfs die kleine toegeving ondergraven ze. Op tv wordt door een besluit van de hoge commissaris voor de media – een Turks minister – het gebruik van de Koerdische taal nog altijd gewoon verboden. Ik bespaar u de zenders waarop de Koerden hun taal wel kunnen horen.

Het voornaamste probleem betreft het onderwijs. Artikel 42 van de Grondwet, toch niet niks, stelt: "Geen enkele andere taal dan het Turks kan onderwezen worden aan Turkse burgers als moedertaal in onderwijsinstellingen".

Ik kom thans tot de motieven. In de regeringskrant van 23 januari 2002 wordt uitgelegd waarom het Koerdisch niet mag worden gebruikt: "Dit bevordert het separatisme. Turkije is een één en ondeelbaar land. De nieuwe actie wordt gevoerd vanuit de PKK". Nu het terrorisme faalde gaan ze dat proberen. Wat verder staat – en waar in Vlaanderen hoorde men dat ook ooit? –: "De Turkse taal is onmisbaar voor het sociaal en economisch leven". Met andere woorden, in het Koerdisch kan dat niet; dat hoorden wij hier ook een eeuw geleden. Het toppunt is dat nog wat verder de tekst luidt: "In Frankrijk sprak in 1789 slechts een derde van de bewoners Frans. Intussen heeft de Franse Staat het Frans verplicht gesteld, de regionale talen als het ware uitgeroeid en daardoor is Frankrijk nu een sterke Staat geworden". Er staat in de regeringskrant ook nog letterlijk te lezen: "Op die manier ontsnappen wij aan een Belgisch scenario en hebben wij die Joegoslavische tragedie niet". Wat zij dan

10.08 Ferdy Willems (VU&ID): Entre-temps, les Turcs ont fait une légère concession: les Kurdes peuvent à nouveau écouter leur musique traditionnelle. Cette faveur fut toutefois étouffée dans l'œuf puisque les locaux de la station de radio kurde furent saccagés car leurs émissions perturbaient la radio turque. L'article 42 de la Constitution ne reconnaît que l'usage du turc dans l'enseignement. Selon le journal du gouvernement, l'emploi du kurde encouragerait le séparatisme et la langue turque serait indispensable à la vie sociale et économique. Ce discours ne vous semble-t-il pas étrangement familier? Le kurde ne peut être employé devant un tribunal. Pour avoir ignoré cette règle, un journaliste a été accusé d'avoir commis un acte de rébellion politique contre la Turquie.

J'estime que les actions du peuple kurde – et nombreux sont ceux qui, au PKK, ne revendiquent même plus le droit à un Etat propre mais seulement le droit de parler leur propre langue et de perpétuer leur propre culture – méritent notre soutien. J'espère que la Belgique va agir en ce

wel hebben is een frisse burgeroorlog, schending van de mensenrechten en een ernstig obstakel om toe te treden tot Europa. Ik kan u de tekst van het artikel bezorgen.

sens, notamment au niveau européen.

Zelfs Turkse kranten schrijven dat deze regeringspolitiek een struisvogelpolitiek is. In een van die kranten wordt geschreven dat, ondanks het verbod op de Koerdische taal, deze zal blijven bestaan en niet zal worden uitgeroeid en dat het Koerdische nationalisme alleen maar aan sterkte zal winnen.

Inmiddels rezen een massa protesten en acties, gepaard gaande met aanhoudingen. Men gaat er immers van uit dat zij die tegen het verbod op de Koerdische taal protesteren, ongrondwettelijk handelen. Begrijpen wie het kan.

Ik bespaar u de namen van politici, vooral van de Hadep-partij, die daarvoor in de gevangenis belandden. Personen verbonden aan universiteiten worden van de universiteit gestuurd; moeders van schoolgaande kinderen in het lager onderwijs worden gearresteerd; tijdschriften worden verboden. Een van de juridische subtiliteiten bestaat erin dat voor de rechtbank geen Koerdisch mag worden gebruikt omdat het een onbegrijpelijke taal is, terwijl dezelfde rechter toegeeft in het Koerdisch een en ander te hebben gelezen dat niet kan. Het cynisme gaat zo ver dat aan een journalist die voor de rechtbank Koerdisch sprak, werd gezegd dat hij had gestudeerd aangezien hij journalist was en bijgevolg de Turkse taal machtig moest zijn, maar dat hij, omwille van het feit dat hij weigerde Turks te spreken, een politieke daad van verzet tegen Turkije pleegde. De Koerden mogen in het Koerdisch schrijven dat zij niet bestaan.

Ik sluit mij aan bij de vragen van mevrouw Laenens. Zowel in Turkije als op Europees vlak zou men optreden.

Tot slot wens ik nog volgende passage te citeren uit de brief van een zestienjarige Koerdische jongen: "Ik ben zestien jaar. Ik ben een Koerd uit Syrië. Ik ben niet voor de PKK omdat zij geweld gebruiken, maar kan je het hen kwalijk nemen dat zij vechten tegen de onderdrukking van dertig miljoen mensen die tot vijf jaar geleden hun eigen taal niet eens mochten spreken? Wij zijn het grootste volk zonder land in de wereld. Weet je, als de Koerden eens een terreuraanslag of zo doen, dan komen zij wel op tv, maar over hun echte lijden, daar spreekt men niet over. Voor mijn part moet Koerdistan niet per se onafhankelijk worden – dat zegt de PKK intussen ook –, ik wil gewoon dat wij onderwijs in onze eigen taal krijgen, dat wij, zonder bedreigd te worden, naar Koerdische muziek kunnen luisteren, dat wij evenwaardig worden zoals de andere burgers van die landen". Dat schreef een zestienjarige Koerd die in dit land verblijft.

Ik meen dat de acties van betrokkenen legitiem zijn en dat België moet blijven aandringen, zowel in Turkije als op Europees vlak, om een einde te maken aan deze schande.

10.09 Minister **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, zoals door beide sprekers werd gezegd is het juist dat de campagne voor onderwijs in de Koerdische taal in Turkije heel wat politieke en juridische reacties uitlokte. Studenten en onderwijzend personeel die aan deze campagne deelnamen werden aangehouden en er werden

10.09 **Annemie Neyts**, ministre: La campagne menée en faveur de l'enseignement en langue kurde a suscité de nombreuses réactions politiques et juridiques. Les

processen tegen hen aangespannen.

De sancties tegen de petitiebeweging contrasteren niet alleen met de grondwettelijke vrijheden die Turkije krachtens zijn eigen Grondwet aan zijn burgers toekent, maar ook – en nog veel meer – met de verplichtingen die elke kandidaat tot toetreding bij de Europese Unie in acht dient te nemen. Immers, tijdens de laatste grondwetsherziening van 3 oktober van vorige jaar, werd het petitierecht in de Turkse Grondwet versterkt.

Er is echter heel duidelijk een harde strekking binnen de Turkse magistratuur die vervolgingen blijft opstarten, niet zozeer op grond van dat petitierecht, maar wel op grond van artikel 169 van het Turkse Strafwetboek dat steun aan terroristische organisaties bestraft.

In Turkije is er thans een hevig debat aan de gang over het gebruik van de Koerdische taal. Zoals de heer Willems heeft gezegd is een aantal van de argumenten voor ons erg vertrouwd om bekende redenen. Ik wil nog even aanstippen dat het feit dat het debat mogelijk is, op zich al een kleine vooruitgang is, want vroeger mocht men het zelfs nog niet vermelden, laat staan opperen.

In uitvoering van de grondwetsherziening van oktober laatsleden waarbij het verbod op het gebruik van de Koerdische taal uit de Grondwet werd geschrapt, bereidt de Turkse regering een nieuwe wetgeving voor die deze nieuwe vrijheid ook in de praktijk en bij wet dient te garanderen. Ik deel evenwel uw bezorgdheid over de vervolgingen die na de petitiecampagne werden ingespannen. Onze ambassade en onze ambassadeur te Ankara hebben, ook in Europees verband, hieraan reeds meerdere malen bij de Turkse overheden uiting gegeven.

Ik ben de mening toegedaan dat de Koerdische kwestie een politiek antwoord moet krijgen. Dat impliceert ten eerste dat de Koerdische beweging op een geloofwaardig manier het geweld moet afzweren. Het betekent vervolgens een werkelijke politieke dialoog in Turkije met de Koerdische bevolkingsgroepen en hun vertegenwoordigers, en tenslotte een programma van wederopbouw in het zuidoosten. De Europese Unie, bij monde van het Spaanse voorzitterschap van de Europese Commissie, en de lidstaten hebben niet nagelaten via hun vertegenwoordiging in Ankara bij de Turkse overheden op deze zorgwekkende ontwikkelingen te wijzen. Dat deden ze in verschillende demarches en gesprekken, zowel op het ministerie van Buitenlandse Zaken als bij de minister van Binnenlandse Zaken, de minister belast met Mensenrechten en de voorzitter van de hoge universitaire raad.

Het is duidelijk dat het debat volop bezig is in Turkije. U kent de situatie goed en ik hoef u er dus niet op te wijzen dat in het Turkse Parlement de grondwetswijzigingen in oktober jongstleden zijn goedgekeurd met een meerderheid die ruimer is dan de partijen van de coalitie die de regering ondersteunen. Met andere woorden, de wijzigingen die zijn doorgevoerd genieten een vrij ruime steun in het Parlement. Het is echter ook duidelijk dat er bepaalde krachten zijn bij de magistratuur, het leger en elders, die zich maar heel moeilijk kunnen verzoenen met deze evolutie.

sanctions prises à l'encontre des auteurs d'une enquête relative à l'enseignement contrastent vivement avec le respect des droits de l'homme et les conditions imposées à la Turquie pour adhérer à l'Union européenne.

En Turquie, l'utilisation de la langue kurde fait l'objet d'un débat houleux. Le fait qu'il soit possible de mener ce débat constitue déjà une importante avancée. Depuis la révision de la Constitution en octobre 2001, l'utilisation de la langue kurde est autorisée. Le gouvernement s'attèle donc actuellement à la mise en œuvre de cette nouvelle liberté acquise. Notre ambassadeur à Ankara a déjà fait part, à plusieurs reprises, de notre inquiétude devant cette situation.

Le recours à la violence doit diminuer de façon crédible, un dialogue politique doit être mis en place et une reconstruction du pays par phases doit être amorcée. Ces éléments doivent constituer les assises de la poursuite du processus de démocratisation.

Le débat bat son plein. La révision de la Constitution a été approuvée en octobre dernier par une large majorité.

Par le biais de ses représentants, l'Union européenne a attiré l'attention de la Turquie sur l'évolution inquiétante des événements. Nous devons faire clairement comprendre à ce pays que, tant qu'il ne respectera pas les critères de Copenhague, aucune étape supplémentaire ne pourra être accomplie. Nous devons en tout état de cause faire preuve d'une extrême vigilance.

Ik denk dat het dan aan ons is om in de eerste plaats duidelijk te maken dat, zolang Turkije de politieke criteria van Kopenhagen niet vervult, er geen sprake kan zijn van onderhandelingen. Net zoals aan de vorige ambassadeur, heb ik de huidige ambassadeur gezegd dat we dat met niemand gedaan hebben. Er is dus geen enkele reden waarom we dat nu met hen wel zouden doen. Eerst moeten de politieke criteria vervuld zijn. Daar wordt aan gewerkt. Ik vind dat we wat goed gaat, of wat goed schijnt te gaan, moeten onderstrepen. Daarnaast moeten we zeer waakzaam blijven over de ontwikkelingen in het algemeen. Dat het met veel vallen en opstaan zal zijn, lijkt mij evident, maar ik denk dat u gelijk heeft wanneer u zegt dat wij zeer waakzaam moeten blijven. Wij blijven dat ook.

10.10 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Bedankt, mevrouw de minister, ik denk dat u terecht aangeeft dat het grote probleem met Turkije is dat er in het Parlement wel een meerderheid is die wetswijzigingen in de goede richting goedkeurt, maar dat de controle op die wetswijzigingen gebeurt door mensen die niet begrepen hebben wat de essentie is van die wetswijzigingen.

10.11 Ferdy Willems (VU&ID): Mevrouw de minister, ik wil u eerst en vooral bedanken voor uw antwoord. Ik ga in ruime mate akkoord met wat u hebt gezegd, maar ik heb wel een aantal bedenkingen.

Ten eerste is het toch vreemd dat we ons moeten verheugen over het feit dat er een debat mogelijk is. Vroeger was het inderdaad niet eens mogelijk, maar het toont van waar we komen en hoever we nog moeten gaan.

Ten tweede, wil ik u erop wijzen dat dezelfde Grondwet vandaag nog steeds wordt gebruikt om het Koerdisch onderwijs te verbieden en om petitie ongrondwettelijk te verklaren. Ik stel me toch vragen bij de macht van het Parlement in Turkije.

Ten derde, ik begrijp het cynisme van de voorzitter, maar u stelt dat er een geloofwaardige verklaring van de PKK is waarin het geweld wordt afgezworen. Sinds augustus 1999 pleegt de PKK ook geen geweld meer. Er is zelfs sprake van een naamsverandering. Ik heb hier de teksten van 5 februari 2002 – dat is toch heel recent – van het partijcongres van de PKK, waarop dit is bevestigd. Verder dan dit kan een politieke partij niet gaan. Laat ons toch tevreden zijn dat een vereniging, die vroeger terroristisch was, nu het terrorisme afzweert. Laat ons dat stimuleren, in plaats van ze altijd in dezelfde hoek te duwen. In dezelfde verklaring staat ook dat men het separatisme negeert. Ik heb met zowat alle Koerdische organisaties gesproken en allemaal zeggen dat ze wel kunnen dromen van een verenigd Koerdistan, maar dat de feiten sterker zijn dan hun wensen. Op het politieke terrein aanvaarden zij allemaal een soort federalisme, in respectievelijk Iran, Turkije en Syrië. Ik denk dat we die beweging moeten stimuleren in plaats van de PKK altijd te blijven vastnagelen op vroegere fouten. Daarom vraag ik dat België op Europees vlak en in Turkije zelf de aandacht blijft vestigen op deze zaak tot Turkije een waardig Europees land kan worden in een geest van democratie. Minister Michel kennende zal dat ook gebeuren.

Het incident is gesloten.

10.10 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le noeud du problème est le suivant: si les lois adoptées par le Parlement sont synonymes d'amélioration, le contrôle de leur application appartient à des individus qui ne sont pas acquis à ces réformes.

10.11 Ferdy Willems (VU&ID): Dans le passé, tout débat était même impossible. C'est vrai. Dès lors, on peut dire que les choses se sont améliorées. Toutefois, les autorités turques invoquent toujours la Constitution pour interdire l'enseignement en kurde. N'oublions pas non plus qu'en Turquie, le pouvoir du Parlement est limité.

Depuis 1999, le PKK ne recourt plus à la violence. Il s'est d'ailleurs prononcé ouvertement en faveur de la cessation de la lutte armée. On ne peut en demander plus à un mouvement politique.

La diaspora kurde rêve d'un Etat kurde mais, comme en pratique c'est un rêve irréalisable, les Kurdes sont prêts à accepter un compromis. La Belgique devrait aborder cette question à l'échelon européen.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: De vragen nrs. 6794 en 6795 van de heren Ferdy Willems en Francis Van den Eynde worden naar een latere datum verschoven.

11 Interpellatie van de heer Jef Valkeniers tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de reacties op de verkiezingsuitslagen in Zimbabwe en de toekomst van Nepad" (nr. 1195)

11 Interpellation de M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les réactions à la suite du résultat des élections au Zimbabwe et l'avenir du Nepad" (n° 1195)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

11.01 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heel de wereld heeft via de televisie kunnen vaststellen op welke ondemocratische manier de presidentsverkiezingen in Zimbabwe zijn verlopen. Dan zwijg ik nog over het jaar voor de verkiezingen, waarin intimidatie van en aanslagen op politieke tegenstanders schering en inslag waren. Dan zwijg ik ook over de wetswijzigingen die alle mogelijke vrijheden hebben ingeperkt.

Het Europees Parlement heeft de verkiezingsuitslag verworpen en duidelijk gemaakt dat de verkiezingen door een flagrant kiezersbedrog werden gekenmerkt. Hiervoor steunde het Europees Parlement zich op het verslag van een team van Noorse waarnemers. Bijna alle Westerse landen beschouwen de verkiezingen niet als vrij en rechtvaardig en willen een verscherping van de strafmaatregelen tegen het regime van Mugabe. De Verenigde Staten beschouwen de verkiezingen als mislukt en beschuldigen Mugabe ervan dat hij de verkiezingsuitslag heeft gestolen. Colin Powell, de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken, zegt dat er overweldigende bewijzen zijn dat deze verkiezingen niet vrij en rechtvaardig zijn verlopen. Volgens hem kan Mugabe misschien een overwinning opeisen, maar zeker geen democratische legitimiteit. Volgens Walter Kansteiner, de Amerikaanse adjunct-minister van Buitenlandse Zaken belast met Afrika, heeft men bij deze verkiezingen van het begin tot het einde de normen van de Zuid-Afrikaanse ontwikkelingsgemeenschap miskend. De besluiten van het Hoog Gerechtshof werden genegeerd, de Grondwet werd overtreden, de onafhankelijke media werden vervolgd en de burgerlijke samenleving en de wil van de mensen werden totaal miskend. Alleen de verkiezingsdatum werd gerespecteerd. De vrijheid om in heel het land een normale verkiezingscampagne te voeren en toegang te verlenen tot de kiezerslijsten werd niet gerespecteerd. Australië en Nieuw-Zeeland hebben eveneens sterke bedenkingen en beschouwen, net als wij, de verkiezingen als onrechtvaardig.

De heer Abdul Salami Abubakar, Nigeriaans hoofd van de waarnemers van de Statenbond, is van oordeel dat vele duizenden Zimbabweanen hun stem werd ontnomen, terwijl een systematische campagne van intimidatie tegen de aanhangers van de oppositie werd gevoerd, wat een klimaat van angst en achterdocht heeft gecreëerd. Dit is echter de enige kritische stem uit Centraal en

11.01 Jef Valkeniers (VLD): Le monde entier a pu constater que les élections au Zimbabwe se sont déroulées de façon tout à fait antidémocratique.

Le Parlement européen a rejeté le résultat de ce scrutin. Les Etats-Unis considèrent également ces élections comme un échec. De même, l'Australie et la Nouvelle-Zélande estiment que le déroulement de ce scrutin n'a pas été équitable. En Afrique centrale et australe, seul le Nigeria a émis des critiques. En outre, cette région du monde n'a pour ainsi dire pas commenté le processus électoral. Même l'Afrique du Sud ne s'est livrée à aucune critique, bien au contraire.

Or, pour lutter contre la pauvreté et assurer le développement de la population – problèmes majeurs de nombreux pays africains – il faut remplir une série de conditions.

La ministre pense-t-elle que le Nepad a encore une chance de survie étant donné la lâcheté et la faiblesse dont a fait preuve la majorité des pays d'Afrique australe? La manière dont les pays africains ont réagi au scrutin zimbabwéen peut être considérée comme un premier test pour le Nepad. Le Commonwealth a exclu le Zimbabwe de ses rangs. Les Etats-Unis ont pris des sanctions.

Zuidelijk Afrika, hoewel sindsdien gelukkig een paar andere geluiden te horen zijn.

Mevrouw Gertrude Mongella, leidster van de waarnemers van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid verklaarde dat deze verkiezingen over het algemeen doorzichtig, geloofwaardig, vrij en rechtvaardig zijn verlopen. Zelfs Zuid-Afrika, dat reeds zoveel nadeel heeft ondervonden van de situatie in Zimbabwe – onder meer een verlies van de waarde van zijn geld met een derde – en dat beweert een echte democratie te zijn, heeft niet de moed om deze ondemocratisch verlopen verkiezingen te veroordelen. Ik zou zelfs meer zeggen. De tweeslachtigheid is er schering en inslag. Ik heb vorige week op het internet gezien hoe president Mbeki de hand gaf aan president Mugabe en hem als een grote broer feliciteerde. Daarna nam hij het vliegtuig naar Engeland, waar hij samen met de president van Australië en zijn collega uit Nigeria in de Statenbond akkoord ging met de schorsing van Mugabe. De tweeslachtigheid in Zuid-Afrika is op dit ogenblik zeer groot. U weet dat ik Zuid-Afrika een beetje ken. Jacob Zuma, de vice-president, heeft op 13 maart in Harare de heer Mugabe gelukgewenst met zijn overwinning en gezegd dat de verkiezingen vrij en rechtvaardig waren. In de ANC-nieuwsbrief van 16 maart verklaart president Mbeki dat, hoewel het verkiezingsproces niet perfect was, de wil van de Zimbabwanen heeft gezegevierd. Men weet niet goed wat men wil.

Sinds ik deze interpellatie heb ingediend, zijn er nog een aantal nieuwe zaken opgedoken. Ik zal daar straks op terugkomen. Ook Zambia, Namibië, Angola, Kenia en Tanzania hebben te kennen gegeven dat zij geen problemen hadden met de uitslag.

De belangrijkste problemen van Afrika zijn de armoedebestrijding en de ontwikkeling van de bevolking. Hiervoor moet echter vooraf aan een aantal voorwaarden worden voldaan. In de eerste plaats vragen beleggers en regeringen een politieke stabiliteit, eerbiediging van de mensenrechten, een goed staatsbestuur en een gezonde economische politiek. Er is internationaal kapitaal nodig, want de meeste van deze landen hebben onvoldoende middelen om zich uit deze onderontwikkeling los te rukken. Om deze inzichten te stroomlijnen heeft president Mbeki vorig jaar, samen met zijn Nigeriaanse en Senegalese collega's, de leiding genomen bij de opstelling van een visionair, nieuw economisch partnerschap voor de ontwikkeling in Afrika, kortweg *Nepad* genoemd. Hij werd hierbij enthousiast gesteund door kapitaalkrachtige landen met een zekere belangstelling voor de streek. Ik spreek over Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië en Amerika.

In een interview met De Standaard eind vorig jaar, verklaarde Mbeki daarover: "Niemand kan betwisten dat een gebrek aan democratie rampen heeft veroorzaakt in Afrika". Na zijn ervaring met dictaturen, corruptie en militaire coups, beseft dit continent zeer goed dat het anders moet.

U zult wellicht allen akkoord gaan dat de eerste kans dit zich aandiende om te bewijzen dat ze het anders wilden doen, letterlijk werd verkeken. Er heerst in Zimbabwe een dictatuur. Er had als het ware een militaire coup plaats, want het leger had reeds gezegd dat, indien de heer Tsvangirai de verkiezingen zou winnen, zij dat niet zouden aanvaarden. Over de corruptie zullen we maar beter zwijgen.

Desmond Tutu s'est dit très déçu par la réaction du gouvernement sud-africain, tout comme le président du Ghana, au demeurant. Par ailleurs, les membres de la délégation parlementaire qui a suivi les élections n'ont pas approuvé les conclusions favorables de son président. Ce sont là quelques éléments positifs.

La ministre pense-t-elle comme la plupart de ses collègues de l'UE et comme le Parlement européen qu'il convient de rejeter le verdict officiel des urnes au Zimbabwe et de qualifier ces élections comme non libres et inéquitables? Approuve-t-elle un durcissement des sanctions contre le régime de Mugabe? Estime-t-elle que le Nepad a encore une chance? Quelles mesures juge-t-elle désormais adéquates pour mettre fin au régime antidémocratique de Mugabe?

Dus, Nepad vertrekt van een zeer gezond uitgangspunt, namelijk dat Afrika zelf orde op zaken moet stellen en zich nauwkeurig aan democratie, goed bestuur van de staat, een gezonde economie en de bestrijding van corruptie moet houden. Het allerbelangrijkste was echter het besef dat Afrika in blok moest optreden tegen degenen die zich niet aan deze spelregels zouden houden. We zien dat dit niet gebeurt.

Op internationaal vlak heeft men geen geduld met wie zich niet aan deze zogenaamde Washington-normen houdt. Men kan het oneens zijn, maar in de Nepad-benadering was dit als een feitelijk gegeven aanvaard.

De manier waarop Afrika op de verkiezingsuitslag in Zimbabwe zou reageren was de eerste test voor de levensvatbaarheid van Nepad. De reacties van Afrika, zoals hierboven uiteengezet, laten er geen twijfel over bestaan dat Nepad nu reeds op sterven na dood is en dat het hele discours van Afrika-rennaissance niet meer is dan windowdressing. De schuld voor de mislukte poging van Mbeki om de oppositie bij het beleid te betrekken in Zimbabwe zal dat niet meer verhelpen.

Mevrouw, ik heb hier een paar uittreksels bij de hand uit De Burger, die de belangrijkste krant is in de Westkaapprovincie. Die hoofdartikels komen ook voor in heel de pers.

We stellen vast dat in Kaapstad op 20 maart jongstleden een parlementaire vergadering plaatsvond van de afgevaardigde van de ACP-landen en de EU. Daar werd duidelijk geëist dat er nieuwe verkiezingen zouden plaatsvinden. Er werd zelfs een resolutie goedgekeurd met 63 tegen 2 stemmen. Men wil nieuwe verkiezingen, het terugtrekken van de aanklacht van hoogverraad tegen de heer Tsvangirai en een schrapping van de wetgeving waarbij democratie en vrijheid worden ingeperkt.

Inmiddels kan ook worden vastgesteld dat de Statenbond Zimbabwe uit zijn raden heeft geschorst. Amerika eist selectieve reissancties tegen Mugabe en 25 ambtenaren en Brittannië heeft ook gewaarschuwd dat er tegen Zimbabwe nieuwe sancties zullen komen als de klacht van hoogverraad tegen Morgan Tsvangirai niet wordt teruggetrokken.

Over de heer Tutu, die toch algemeen gekend is, schrijft men in de krant van vandaag: "De voormalige aartsbisschop Desmond Tutu heeft gisteren zijn diepe ongelukkigheid en teleurstelling uitgesproken over het feit dat de Zuid-Afrikaanse regering een dergelijk standpunt heeft ingenomen bij de presidentsverkiezingen in Zimbabwe".

Bovendien heeft sindsdien ook de president van Ghana zijn ongenoegen geuit, wat misschien wel positief is, omdat Ghana tot hertoe toch steeds één van de grote ondersteuners is geweest van de ANC.

De parlementaire delegatie, die de verkiezingen heeft gemonitord in Zuid-Afrika was het evenmin eens met het besluit van de leidster van de delegatie, mevrouw Mongella. Parlementairen uit de meeste fracties hebben hun ongenoegen geuit. Mevrouw Patricia de Lille, die

deel uitmaakt van de meest linkse politieke organisatie, de PAC, gaat evenmin akkoord.

Voorzitter: Dirk Van der Maelen.

Président: Dirk Van der Maelen.

Mevrouw de minister, graag een antwoord op volgende vragen:

Ten eerste, gaat u akkoord met de meeste van uw collega's in het Europees Parlement om de officiële uitslag van de verkiezingen in Zimbabwe te verwerpen en ze als niet vrij en niet rechtvaardig te bestempelen?

Ten tweede, gaat u akkoord met de verscherping van de strafmaatregelen tegen Mugabe?

Ten derde, ziet u nog een overlevingskans voor Nepad na deze zwakke houding van de meeste landen van Zuidelijk Afrika?

Ten vierde, welke weg wenst u verder te bewandelen ten opzichte van Mugabe en zijn ondemocratisch regime?

11.02 Minister **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik zal eerst een aantal feiten meedelen. Daarna zal ik ze kort becommentariëren.

U weet dat België en de 14 andere lidstaten op de Europese Raad van Barcelona van 15 en 16 maart 2002 gezamenlijk verklaard hebben dat de verkiezingen in Zimbabwe noch vrij, noch eerlijk verlopen zijn. De Europese Unie heeft de ontmoedigende besluiten van het waarnemersteam van het Gemenebest en van het parlementair forum van de Saddec vastgesteld.

Wat uw tweede vraag betreft, verwijs ik naar de conclusies van diezelfde Europese Raad van Barcelona. De Europese Unie heeft zich bezorgd verklaard over de bedreigingen van de burgerlijke en de politieke rechten van de leiders van de oppositiepartij in Zimbabwe. Zij is vastberaden de evolutie van de toestand aandachtig te volgen. Wij zullen de mogelijkheid van het nemen van scherpere maatregelen onderzoeken.

Vraag is hoe de Afrikaanse staten de regering van Zimbabwe kunnen aanzetten om veeleer de weg van de nationale verzoening te kiezen en om haar houding niet te verstrakken ten opzichte van de oppositie die ondanks deze vervalste verkiezingen 42% van het electoraat vertegenwoordigt. Op welke manier kunnen de Afrikaanse landen de regering van Zimbabwe overtuigen om tot een zekere graad van orthodoxie terug te komen, onder meer met het oog op het verkrijgen van internationale hulp die het land en de bevolking zo schrijnend nodig hebben? In onze contacten met de Afrikaanse landen en leiders blijven wij onderstrepen dat de Europese Unie in het dossier-Zimbabwe algemene principes zoals een pluralistische democratie en goed beheer verdedigd heeft en niet de particuliere belangen van een politieke partij of van een individu. Dringende actie lijkt nodig om bij de Afrikaanse landen de perceptie te ontkrachten dat de Europese politiek ten opzichte van Zimbabwe er een is van buitenlandse inmenging. Daarvoor zullen we intense contacten en opeenvolgende meningsuitwisselingen met onze partners van Nepad en Saddec

11.02 **Annemie Neyts**, ministre: Il a été déclaré au Sommet européen de Barcelone que les élections au Zimbabwe ne se sont pas déroulées librement ni correctement. L'Union européenne est préoccupée par les droits civils et politiques dont jouissent les leaders de l'opposition. Nous examinerons la possibilité de prendre des mesures plus sévères.

Comment les pays africains pourront-ils convaincre le gouvernement du Zimbabwe d'adapter sa politique? L'Union européenne a toujours plaidé en faveur de l'intérêt général. Nous essayerons d'infléchir la perception des pays africains qui considèrent les initiatives déployées par l'Europe comme une ingérence.

Nous avons réitéré nos objectifs: mettre en chantier le processus de réconciliation nationale, restaurer l'Etat de droit et développer une politique économique orthodoxe. Notre attitude vis-à-vis de M. Mugabe dépendra de la mesure dans laquelle le Zimbabwe satisfera à ces objectifs.

La décision du Commonwealth a

organiseren. We zullen hen aanmoedigen om geen enkele inspanning te sparen om Mugabe ervan te overtuigen om uit de impasse te komen waarin hij zich zelf heeft opgesloten.

We hebben de doelstellingen van ons beleid ten aanzien van Zimbabwe herhaald bij de politieke dialoog die tijdens het Belgisch voorzitterschap is opgestart krachtens artikel 8 van het akkoord van Cotunu. Ik som de doelstellingen op: de inwerkingtreding van het proces van nationale verzoening bevorderen, de rechtstaat herstellen en een orthodox economisch beleid aannemen. We zullen nagaan in welke mate de regering van Zimbabwe deze doelstellingen benadert. Zal zij haar beleid van confrontatie voortzetten of zal zij de nationale verzoening zoeken? Van deze keuze zal onze houding ten opzichte van Mugabe afhangen.

Ik voeg eraan toe dat de beslissing van de Commonwealth van vorige week voor ons een echte opluchting is. Bij de eerste reacties op de verkiezingen in Zimbabwe zag het er immers naar uit dat er een confrontatie ging plaatsvinden tussen de waarnemers van het Westen, de blanke landen en die van de Afrikaanse landen. Tijdens het weekend heb ik gesproken met parlementsleden van de Democratic Party van Zuid-Afrika, Tony Lean en Collin Negling en met Helen Susman die geen parlements lid meer is maar de evolutie op de voet blijft volgen.

Zij zegt dat het tijdens het debat in dat parlement akelig was te zien hoe het hele African National Congres zei dat de verkiezingen fair geweest waren. Wie dat niet vond, zei dat volgens het ANC omdat hij de "whities" steunde. Dat debat was dus bijzonder akelig.

Desmond Tutu zei in het openbaar – ik mag dat om die reden herhalen – dat Mugabe "has gone completely boncuous". Hij is dus helemaal gek geworden. Daarmee is meteen aangeduid hoe moeilijk het is om met Mugabe te handelen.

Misschien is er een spankeltje hoop – dat kunnen we afleiden uit de getuigenis van onze ambassadeur in Harrare, die vandaag te Brussel is –, want de situatie in Harrare zou iets minder gespannen zijn dan de perceptie die wij er hier van hebben. Dat betekent echter niet dat het allemaal geruststellend is.

Positief is de uitspraak van de Commonwealth, die trouwens werd gesteund werd door president Obasanjo en vice-president Abubakar van Nigeria en vele anderen.

Wij blijven het Nepad-initiatief van de Afrikaanse landen ondersteunen, wetende dat het een fragiel initiatief is, niet alleen wegens de gebeurtenissen te Zimbabwe, maar ook onder andere wegens de moeilijkheden met de voortzetting van de inter-Congolese dialoog. Ik blijf erbij dat wij de moed desondanks niet mogen laten zakken en dat wij moeten doorgaan.

Strikt persoonlijk – ik spreek nu namens Annemie Neyts, maar ik meen dat minister Louis Michel mijn mening terzake deelt – vind ik dat wij ons, begrijpelijkerwijs, de voorbije jaren wellicht te veel hebben geconcentreerd op de piekmomenten van de democratie, de verkiezingen en de aanloop ernaar, maar veel te weinig op de gebeurtenissen tussen twee verkiezingen. Dat is nochtans ook in

été accueillie avec soulagement. Il nous avait semblé que les observateurs occidentaux et les pays africains s'affrontaient. Certains en Afrique également critiquent l'attitude de l'ANC. Desmond Tutu a publiquement déclaré que le président Mugabe avait dépassé les limites du raisonnable.

L'ambassadeur belge indique un relâchement relatif de la tension au Zimbabwe.

Nous continuons de soutenir le Nepad même s'il s'agit d'un instrument fragile. Nous ne devons pas baisser les bras. Personnellement, j'estime qu'au cours des dernières années nous nous sommes peut-être laissés aveugler par les élections et que nous avons perdu de vue les périodes qui les séparaient.

Nous ne devons pas abandonner les quelques régimes qui ont connu une transition pacifique vers la démocratie.

Afrika van essentieel belang. Waarom denken wij in godsnaam dat die tussenperiode voor ons van essentieel belang is, maar niet voor Afrika? De te volgen technieken zullen anders zijn, maar er moeten wel politieke activiteiten zijn. Oppositieleider Tsvangirai deed dat met zijn ploeg, met als gevolg een leider die plots erg vreemd begint te handelen. Ik denk echter dat wij de moed niet mogen laten zakken door het Nepad-initiatief nu al op te geven. Daarin zouden wij groot ongelijk krijgen. Integendeel, ik vind dat wij het Nepad-initiatief moeten blijven ondersteunen, ook al om die luttele regimes in Afrika waar wel vreedzame transitie plaatsvonden. Dat zijn er niet veel. Senegal is een voorbeeld. Die regimes mogen wij niet aan hun lot overlaten en mee met de andere landen de dieperik in laten gaan. Ik vind dat wij dat echt niet mogen doen. Ik begrijp wel dat wij er de moed soms bij zouden verliezen.

11.03 Jef Valkeniers (VLD): Mevrouw de minister, minister Michel is nu niet aanwezig, maar hij zou wel kunnen getuigen van het prachtige onthaal dat hij enkel maanden geleden kreeg van de heer Mugabe. U weet toch dat hij ontvangen werd en dat hem zeer brutaal haast de mond werd gesnoerd? Dat was al een voorbode voor de latere gebeurtenissen.

11.03 Jef Valkeniers (VLD): Certaines personnalités comme M. Mbeki sont particulièrement ambivalentes.

Over de Commonwealth wil ik het volgende zeggen. Zonet heb ik de tweeslachtigheid aangetoond van bepaalde figuren zoals Thabo Mbeki van Zuid-Afrika.

11.04 Minister Annemie Neyts: U moet die ook ernstig nemen.

11.05 Jef Valkeniers (VLD): Akkoord, mevrouw de minister.

Amerika zegt heel eenvoudig dat de hulp aan Afrika zal worden ingekort als Afrika geen standpunt tegen de presidentsverkiezingen in Zimbabwe durft in te nemen.

De heer Charles Schneider heeft in Washington gezegd dat Zimbabwe een test wordt voor een goede regering in Afrika.

Ik zal u zeggen wat volgens mij een van onze grote fouten is. Neem bijvoorbeeld Afrika. De heer Busak zit in de gevangenis voor corruptie, dat weet u. Hij komt uit de gevangenis. Enkele weken later opent de president het parlement, geeft een toespraak, en wie zit daar in de presidentiële tribune als eregast? De heer Busak. We brengen een bezoek aan Tanzania. Er zijn twee ministers die ons geregeld begeleiden, waarvan men ons vertelt dat ze beide presidentskandidaat waren. Het kandidaatschap werd hen afgeraden zeggegd omdat ze nog te jong waren, maar de echte reden schuilt in het feit dat ze beide reeds verschenen waren voor de rechtbank wegens corruptie.

11.05 Jef Valkeniers (VLD): Les Etats-Unis estiment que le Zimbabwe servira de test pour la formation d'un bon gouvernement en Afrique. Nous sommes trop tolérants à l'égard des hommes politiques africains. Les pays africains le sont eux-mêmes à l'égard de politiciens qui ont déjà eu des écarts de conduite. Je déposerai donc une motion de recommandation.

We zijn dus te tolerant voor de Afrikaanse politici. Zijzelf zijn te tolerant tegenover degenen die reeds mislopen zijn. Men zou bijna kunnen zeggen dat de rechten van de misdadigers beter beschermd zijn dan de rechten van slachtoffers. Zolang wij de Afrikaanse politici niet op dezelfde manier beoordelen als onze eigen mensen, dan zal het – daarvan ben ik overtuigd – niet gaan. Maar goed, dat is een persoonlijke beschouwing.

Ik moet u wel zeggen dat Ghana, dat nochtans altijd een grote ondersteuner is geweest van Mugabe, zich ook heeft uitgesproken tegen de verkiezingen in Zimbabwe. Die vaststelling is alvast een lichtpuntje.

Mijnheer de voorzitter, ik heb gemeend een motie van aanbeveling te moeten indienen. Die luidt:

“De Kamer

gehoord hebbende de interpellatie van de heer Valkeniers en gehoord hebbende het antwoord van de minister,

sluit zich aan bij het standpunt dat werd ingenomen op de vierde bijeenkomst van de ACP-EU in Kaapstad op 20/03/02 en waarbij in geheime stemming met 63 tegen 2 stemmen een resolutie werd goedgekeurd die de volgende eisen stelt: ten eerste, nieuwe verkiezingen, ten tweede, terugtrekken van de aanklacht tegen Tsavangirai, ten derde, een schrapping van de wetgevende artikels die de democratie en de vrijheden beperken;

vraagt dat de Zuid-Afrikaanse president en zijn Nigeriaanse en Senegalese collega's een ondubbelzinnige houding aannemen tegen deze ondemocratische verkiezingen, willen ze hun Nepad-plan nog een kans geven”.

11.06 Minister **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, ik wil de heer Valkeniers erop wijzen dat het indienen van een motie van aanbeveling op het einde van een interpellatie geen lichtvaardig initiatief is. Het antwoord op uw interpellatie gaat immers in de richting van zijn bekommernissen. Ik kan dit niet verhinderen, maar ik begrijp niet dat hij dit op deze manier aanpakt, terwijl wij het fundamenteel eens zijn over de aanpak van Zimbabwe. Mijnheer Valkeniers, ik vraag u om dit nog eens goed te overwegen. U hebt nog alle mogelijkheden om uw standpunt te verduidelijken.

11.06 **Annemie Neyts**, ministre: M. Valkeniers, le dépôt d'une motion de recommandation constitue une attitude bien étrange alors que, fondamentalement, nos opinions convergent. La réponse que je vous ai fournie répondait à vos attentes.

11.07 **Jef Valkeniers** (VLD): Mevrouw Neyts, hier zijn nog vier parlementsleden aanwezig. Deze materie belangt echter het hele Parlement aan. De enige manier om dit onderwerp te sensibiliseren is op het ogenblik van een stemming. Dan kan men ten minste een uiteenzetting kan geven over het waarom van dit standpunt. Er zijn te weinig mensen in het Parlement die enige interesse voor deze problematiek tonen. Dit is echter een zeer belangrijk feit dat van groot belang voor heel Afrika. U kent mijn sympathie voor Afrika. De enige reden van mijn motie is sensibilisatie. De moties van de vergadering verschijnen in het verslag, maar niemand leest ze. U weet dat men in het Vlaams Parlement moties van aanbeveling kan indienen. Ik betreur dat.

11.07 **Jef Valkeniers** (VLD): Trois parlementaires sont actuellement présents. Le seul moyen de sensibiliser quelque peu les autres membres à cette question est de l'aborder en séance plénière par le biais d'une motion.

11.08 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ten eerste, mijn vraag over Irak wordt bij de resolutie gevoegd. Ik neem aan dat minister Michel een tekst voor mevrouw Neyts heeft gemaakt. Als de zaak woensdag ter sprake komt, zou ik het op prijs stellen dat het antwoord aan de heer Boutmans wordt gegeven zodat daar dezelfde discussie kan worden gevoerd.

11.08 **Ferdie Willems** (VU&ID): On assiste une fois de plus au petit jeu des motions pures et simples. Une motion de recommandation déposée par un membre de la majorité est contrée par une motion pure et simple. J'estime que M. Valkeniers a raison. Je demande à nouveau à la majorité de respecter la démocratie et de ne pas saboter cette motion de recommandation

Ten tweede, ik stel vast dat wij hier opnieuw tot de komedie van de eenvoudige motie komen. Het woord aanbeveling is geen kritisch woord. Het is een steun die een parlement kan geven aan een initiatief van de regering. Ik heb dit reeds tot in den treure gezegd. Iemand van de meerderheid dient nu een motie van aanbeveling in

die door een eenvoudige motie wordt gepareerd. Ik begrijp het niet. De heer Valkeniers heeft gelijk. Ik heb het al tientallen keren gezegd. Wat is er in godsnaam verkeerd aan het feit dat het standpunt door het voltallige parlement of door de kamerbrede meerderheid wordt gehoord, zodat de regering nog sterker staat dan ze stond? Ik begrijp de logica hiervan niet. Ik ben reeds meermaals tot deze vaststelling gekomen. De heer Valkeniers ondergaat nu hetzelfde lot en zegt hetzelfde als wat ik reeds herhaaldelijk heb gezegd. Ik vraag nogmaals dat de meerderheid de democratie een kans geeft en een motie van aanbeveling van een thema dat niet politiek agressief is, dat opbouwend is, een kans geeft.

non aggressive.

11.09 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, het is ongebruikelijk dat in de Kamer de meerderheid de motie van aanbeveling indient en dat is het probleem. Gezien de evolutie in dit dossier – elke dag zijn er nieuwe gegevens – zal ik een voorstel van resolutie indienen. Dan kan iedereen in het Parlement zijn standpunt bepalen.

11.09 Jef Valkeniers (VLD): Je suivrai une autre voie. Je déposerai une proposition de résolution et chacun sera libre de rallier ou non mon point de vue.

De **voorzitter**: Ik wil meestappen in het scenario dat interpellaties niet altijd met eenvoudige moties worden afgerond. Dit veronderstelt wel dat er een nauwere betrokkenheid is dan er nu is.

Le **président**: Je tiens à collaborer à la recherche d'une solution permettant d'éviter de clôturer les interpellations par une motion pure et simple. Cela requiert toutefois une plus grande implication de tous les membres de la commission. En effet, il n'est guère aisé d'adopter un point de vue sans réflexion préalable. A cet instant précis, la proposition de M. Valkeniers me paraît être une bonne idée.

Mevrouw Laenens en ik komen net binnen. We hebben wel gezien dat er een interpellatie van de heer Valkeniers op de agenda staat. Wij hebben met elkaar echter niet van tevoren overlegd hoe wij de situatie evalueren en hoe wij erop willen reageren. U moet van mij aannemen dat het nogal moeilijk is om zonder enige voorbereiding na wat ik hier heb gehoord ineens mijn standpunt te bepalen. Wat de heer Valkeniers voorstelt, lijkt mij de juiste oplossing te zijn. We kunnen hierover later, naar aanleiding van een ontwerp van resolutie dat u voorbereidt, opnieuw debatteren en ons standpunt – liefst zo gemeenschappelijk mogelijk – bepalen.

11.10 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, van een interpellatie die niet gevolgd wordt door de pers gaat niet veel uit. U weet dat ook wel. De pers is er momenteel niet. Er komt dus een verslag dat alleen gelezen wordt door diegenen die deelgenomen hebben aan de vergadering. Zij lezen na of wat zij gezegd hebben in orde was. Daar gaat dus niets van uit. Het is bijna tijdverlies voor ons en voor de minister.

De **voorzitter**: Collega, het thema dat u aansnijdt is belangrijk en verdient meer aandacht dan er tussen 18 uur en 18.30 uur even over te praten. Ik meen dan ook dat uw oplossing om een voorstel van resolutie in te dienen de juiste is.

11.11 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, wat u zegt is natuurlijk juist. Tussen de commissievergadering en het moment waarop dit in de plenaire vergadering wordt behandeld is er toch nog wel tijd om elkaar te vinden.

De **voorzitter**: Op dat moment is er reeds een tekst door collega's ondertekend. Ik moet u eerlijk zeggen dat ik tot tien minuten geleden niet wist dat de heer Valkeniers tot besluit van zijn interpellatie een motie van aanbeveling zou indienen. Ik heb ook een achterban en ik wil ook deskundigen raadplegen vooraleer ik een standpunt inneem in een niet ongevoelige materie. Men moet ook respect hebben voor de moeilijke situatie waarin men de collega's brengt. Ik meen echter dat het probleem op een elegante en verstandige manier is opgelost door de heer Valkeniers aangezien hij heeft aangekondigd dat hij later een voorstel van

resolutie zal indienen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

12 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het 'technical assistance agreement' tussen België en Zuid-Afrika" (nr. 6807)

12 Question de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'accord d'assistance technique entre la Belgique et l'Afrique du Sud" (n° 6807)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, belast met Landbouw.)

(La réponse sera fournie par la ministre adjointe au ministre des Affaires étrangères, chargée de l'Agriculture.)

12.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijn vraag betreft een akkoord dat in de maak is tussen België en Zuid-Afrika over technische samenwerking. Ik bespaar u het akkoord zelf want dat doet even niet ter zake. De Zuid-Afrikanen hebben gevraagd om expliciet te verwijzen naar onze eigen staatsstructuur met deelstaten. Ze vragen in het document de volgende termen op te nemen: Belgium and the federal bodies.

De bevoegde Vlaamse minister heeft gevraagd dit akkoord af te werken omdat het in het belang is van de Vlaamse coöperanten. Ik heb dan ook een zeer eenvoudige vraag. Waarom is dit akkoord nog altijd niet afgewerkt? Wanneer voorziet de minister de ondertekening van dit akkoord? Hoe gebeurt het overleg van gemeenschappen en gewesten in een dergelijke materie?

12.01 Ferdy Willems (VU&ID): Il existe un accord relatif à la coopération technique entre l'Afrique du Sud et la Belgique. L'Afrique du Sud s'est également prononcée en faveur de notre structure d'État spécifique.

Pourquoi l'accord n'a-t-il pas encore été finalisé? Quand sera-t-il signé? Comment s'est déroulée ou se déroule la concertation avec les Communautés et les Régions?

12.02 Minister Annemie Neyts: Mijnheer de voorzitter, collega's, de hervormingen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking en de bijkomende eis van Zuid-Afrika om de algemene overeenkomst op te splitsen in twee delen, namelijk een algemene overeenkomst met het beleidskader en een algemene overeenkomst betreffende de technische bijstand, hebben het onderhandelingsproces vertraagd. In de andere partnerlanden van de Belgische samenwerking werd deze opsplitsing niet gevraagd. Beide overeenkomsten, de algemene overeenkomst met het beleidskader en de algemene overeenkomst betreffende de technische bijstand, werden inmiddels goedgekeurd door de betrokken instanties in beide landen en zullen binnenkort kunnen worden ondertekend.

Tijdens de gemengde commissie van Zuid-Afrika en België van 30 en 31 augustus van vorig jaar kwamen beide landen overeen dat de algemene overeenkomst voor de technische bijstand de betrekkingen tussen beide staten in verband met de technische bijstand regelde, zoals ook de wet betreffende de Belgische internationale samenwerking van 25 mei 1999 bepaalt, en dat de algemene overeenkomst voor de technische bijstand alleen van toepassing is voor de diensten van de federale overheid.

Inmiddels heb ik tijdens de afgelopen maanden herhaaldelijk contact gehad met zowel Morgan Svagirai als met zijn "shadow" op Buitenlandse Zaken. Het gaat hier om een situatie die mij persoonlijk erg aangrijpt en waartoe ook ik mijn steentje wil bijdragen. Ik kan er u ook op wijzen dat er op de eerste maandag na het paasreces, 15 april, in Luxemburg een Raad Algemene Zaken zal plaatsvinden. Wij

12.02 Annemie Neyts, ministre: La réforme de l'aide au développement belge et la demande de l'Afrique du Sud en faveur d'une convention générale relative au cadre politique d'une part et d'une convention générale d'assistance technique de l'autre ont effectivement retardé le dossier, ce qui n'a pas été le cas dans d'autres pays partenaires. Entre-temps, les deux conventions ont été approuvées et pourront bientôt être signées. Le 30 et le 31 août 2001, il a été précisé que la convention relative au cadre politique règle l'assistance technique, et ne concerne que les services du pouvoir fédéral. J'ai eu divers contacts avec Monsieur Svagirai. Je me sens personnellement concerné par cette situation et je la suivrai donc attentivement. Elle sera assurément évoquée au Conseil Affaires générales du 18 avril.

zullen het tijdens die raad zonder twijfel opnieuw hebben over Zimbabwe.

12.03 Jef Valkeniers (VLD): De voorzitter heeft mij gezegd dat er op 18 en 19 april een vergadering plaatsvindt.

12.04 Minister Annemie Neyts: Dat is mogelijk.

12.05 Jef Valkeniers (VLD): De heer Chevalier heeft mij gezegd dat er een vergadering zal plaatsvinden, maar niet in het kader van Europa. Hij zou daarop uitgenodigd zijn.

12.06 Minister Annemie Neyts: Dat weet ik niet.

12.07 Ferdy Willems (VU&ID): Mevrouw de minister, als ik het goed heb begrepen is het een kwestie van weken.

12.07 Ferdy Willems (VU&ID): Le problème sera donc réglé à bref délai.

12.08 Minister Annemie Neyts: Juist.

12.08 Annemie Neyts, ministre: Oui.

12.09 Ferdy Willems (VU&ID): Ik neem dan ook akte van uw mededeling.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 18.36 uur.
La réunion publique de commission est levée à 18.36 heures.*